

Mika Lamminpää

Eila ja Ossi

Suomen kielen alkeisoppikirja

Becoming More Visible -projektin kehittämiskumppanuuden muodostivat: Kajaanin, Tampereen, Turun ja Vaasan vastaanottokeskukset, Kansalais- ja työväenopistojen liitto KTOL ry sekä SPR:n Varsinais-Suomen piiri.

Toimitus, teksti ja tehtävät: Mika Lamminpää

Kuvitus: Asta Lehtimäki, Eetu Heikkinen ja Laura Virtanen
Taitto ja ulkoasu: Asta Graphics & Design

Kustantaja:
Kansalais- ja työväenopistojen liitto KTOL -
Medborgar- och arbetarinsitutens förbund MAIF ry

materiaali on tuotettu BMV-projektissa

Paino: Cityoffset Oy, Tampere 2007

Äänite: Madmouse Productions

ISBN 978-952-5709-04-9

Euroopan sosiaalirahaston Equal-yhteisöaloiteohjelma on osallistunut tämän materiaalin rahoittamiseen. Materiaalissa tuodaan esille ainoastaan tekijöiden näkökannat eikä se välttämättä edusta Euroopan komission mielipidettä.

Mika Lamminpää

Eila ja Ossi

Suomen kielen alkeisoppikirja

Sisällysluettelo

Tällä kuvalla merkityn tekstin
löydät myös äänitteestä.

Aakkoset	6
1. Kuka sinä olet? · verbit, yksikkö	8
2. Tavallinen päivä · verbityypit (numerot ja kello)	22
3. Ossi ja Olli · partitiivi (ruoka-aineet ja juoma)	38
4. Uudet talvikengät	48
5. Kenellä on ja kenellä ei ole?	50
6. Essi ja liro	54
7. Ukki · paikallissijat	56
8. Mökillä · genetiivi, adjektiivit, verbirektioita	60
9. Millainen sää on? · verbi + 1. inf. (kuukaudet, vuodenajat, sauna)	74
10. Uimahallissa · 3. inf., verbaalisubstantiivi, verbi+ablatiivi (Milloin ja moneltako?)	80
11. Kotona	92
12. Ossi vilustuu · imperatiivi	94
13. Ulkona ja sisällä	100
14. Juhlitaan! · passiivi	102
15. Ravintolassa · konditionaali	109
16. Lauantaiaamu · imperfekti (Suomi, Venäjä ja Ruotsi - Johan Ludvig Runeberg ym.)	114
17. Kylpyhuoneessa	124
18. Koti	127
19. Matkalla	129
20. Suomalaisia klassikoita · lauseenvastikkeet - Kalevala, Kivi ja Canth	130
SANELUHARJOITUKSIA	138
YHDISTÄ KUVA JA SANA	159
ÄÄNTEET JA KIRJAIMET	163
Vinkit, tunnustukset, kiitokset ja kommentit	186

AAKKOSET

A	a	[aa]
B	b	[bee]
C	c	[see]
D	d	[dee]
E	e	[ee]
F	f	[äf]
G	g	[gee]
H	h	[hoo]
I	i	[ii]
J	j	[jii]
K	k	[koo]
L	l	[äl]
M	m	[äm]
N	n	[än]
O	o	[oo]
P	p	[pee]

Q	q	[kuu]
R	r	[är]
S	s	[äs]
T	t	[tee]
U	u	[uu]
V	v	[vee]
W	w	[kaksois vee]
X	x	[äks]
Y	y	[yy]
Z	z	[tset]
Å	å	[ruotsalainen oo]
Ä	ä	[ää]
Ö	ö	[öö]

Miten sinun nimesi kirjoitetaan?

Se kirjoitetaan _____

Ensimmäinen kappale = 1. kappale

Kuka sinä olet?

- Moi! Minä olen Ossi. Kuka sinä olet?
- Minä olen _____.
- Olen kotoisin Suomesta.
Mistä maasta sinä olet kotoisin?
- Minä olen kotoisin _____.
- Minä olen opettaja.
Mikä sinä olet ammatiltasi?
- Minä olen _____.
- Minä puhun suomea, englantia ja ruotsia.
Mitä kieliä sinä puhut?
- Minä puhun _____, _____
ja _____.
- Minä olen suomalainen.
Minkämaalainen sinä olet?
- Minä olen _____.
- Minun nimeni kirjoitetaan OSSI.
Miten sinun nimesi kirjoitetaan?
- _____

Numerot

0	nolla
1	yksi
2	kaksi
3	kolme
4	neljä
5	viisi
6	kuusi
7	seitsemän
8	kahdeksan
9	yhdeksän

Henkilötiedot:

Sukunimi: _____
Etunimi: _____
Kansalaisuus: _____
Äidinkieli: _____
Siviilisääty: _____
Syntymävuosi: _____
Syntymäpaikka: _____
Ammatti: _____
Osoite: _____
Postinumero: _____
Puhelinnumero: _____
Mikä sinun _____ on?

Eila ja Ossi

Etunimi: Ossi
Sukunimi: Olkkonen
Kansalaisuus: suomalainen
Äidinkieli: suomi
Muut kielet: ruotsi ja englanti
siviilisääty: naimisissa
syntymäpaikka: Kurikka
Ammatti: opettaja
Asuinpaikka: Turku
Osoite: Laivurinkatu 1 C 3
Harrastukset: lukeminen, hiihto

Tämä mies on Ossi Olkkonen. Hän on kotoisin Suomesta. Ossin äidinkieli on suomi. Ossi on opettaja.

Ossi asuu Turussa Laivurinkadulla. Hän on naimisissa. Ossin vaimo on Eila. Ossilla on kolme lasta: Ville, Oona ja Iiro. Oona on tyttö. Ville ja Iiro ovat poikia. Ossi puhuu suomea, ruotsia ja englantia. Hän harrastaa lukemista ja hiihtoa.

- **Kuka tämä nainen on?**
- Hän on Eila Kurkela.
- **Minkämaalainen hän on?**
- Hän on suomalainen.
- **Mikä on Eilan äidinkieli?**
- Eilan äidinkieli on suomi.
- **Mitä muita kieliä hän puhuu?**
- Hän puhuu saksaa, ruotsia ja englantia.
- **Onko Eila naimisissa?**
- **On.** Eila on naimisissa Ossin kanssa. Ossi on Eilan mies.
- **Mikä on Eilan syntymäpaikka?**
- Alavus.
- **Mikä on Eilan ammatti?**
- Eilan ammatti on **sihteeri**.
- **Mikä on Eilan asuinpaikka?**
- **Eilan asuinpaikka on** Turku.
- **Mikä on Eilan osoite?**
- Eilan osoite on Laivurinkatu 1 C 3.
- **Mitä Eila harrastaa?**
- Eila harrastaa lukemista ja pyöräilyä.
- **Onko Eilalla lapsia?**
- **On.** Eilalla on kaksi poikaa ja yksi tyttö.

Ville Olkkonen on Eilan ja Ossin poika. Eila on Villen äiti ja Ossi on Villen isä. Ville on 17 vuotta vanha. Hän on lukion toisella luokalla. Hänellä on yksi sisko ja yksi veli. Oona on Villen pikkusisko ja Iiro on Villen pikkuveli. Villellä on myös tyttöystävä. Ville pelaa käsipalloa. Hän on reipas ja iloinen poika.

Oona Olkkonen on Eilan ja Ossin tytär. Hän on 14 vuotta vanha. Hän on peruskoulun kahdeksannella luokalla. Hänellä on kaksi veljeä. Ville on Oonan isovelji ja Iiro pikkuveli. Oonalla ei ole poikaystävää. Oona soittaa pianoa ja laulaa. Hän on kiltti ja mukava tyttö.

Kysymyksiä:

Kuinka vanhoja Ville ja Oona ovat?
Montako veljeä Oonalla on?
Onko Oonalla poikaystävä?
Onko Villellä poikaystävä?
Mitä Oona harrastaa?
Mitä Ville harrastaa?
Mitä sinä harrastat?
Onko sinulla siskoja ja veljiä?
Missä sinä asut?

SUOMI

Kuka sinä olet?
Moi
Minun nimeni on...
Mikä?
Sun
olen kotoisin
Suomesta
Mistä maasta?
Minä olen ammatiltani...
Opettaja
Minä puhun...
suomea > suomi
englantia > englanti
ruotsia > ruotsi
saksaa > saksa
Mitä kieliä?
suomalainen
Miten kirjoitetaan?
Kysymyksiä
Missä maassa?
Missä kaupungissa?
sinä asut
aakkoset
numerot
henkilötiedot
nimi
sukunimi
etunimi
kansalaisuus
äidinkieli
siviilisääty
ammatti
osoite
postinumero
puhelinnumero

ENGLANTI

Who are you?
hello
My name is...
What? Which?
your, yours
I come from
from Finland
From which country?
I'm a ... by profession
teacher
I speak...
Finnish (language)
English (language)
Swedish (language)
Germany (language)
Which languages?
Finn
How do you spell?
questions
In which country?
In which town?
you live
the alphabet
the numbers
personal data
name
family name
first name
nationality
mother tongue
marital status
profession
address
post code, zip code
phone number

OMA ÄIDINKIELI =

syntymävuosi
syntymäaika
syntymäpaikka
verbi
olla
sanakirja
muoto
infinitiivi
minä
sinä
hän
persoona
harrastuksia
yksikkö
tämä mies
muut kielet
ruotsi
naimisissa
asuinpaikka
lukeminen
nainen
hiihto
tyttö
tytär
äiti
isä
naimaton
sihteeri
poika
veli
sisko
isoveli
pikkuveli
tyttöystävä
poikaystävä
käsipallo
pelata
soittaa
pikkusisko

year of birth
date of birth
place of birth
verb
to be
dictionary
form
infinitive
I
you (sing.)
he, she
(grammatical) person
hobbies
singular
this man
other languages
Swedish (language)
married
domicile
reading
woman
ski'ing
girl
daughter
mother
father
single, unmarried
secretary
boy; son
brother
sister
big brother
little brother
girlfriend
boyfriend
hand ball
play (games like football, basket ball etc.)
play (instruments like guitar, drums etc.)
little sister

Harjoitus 1. Täydennä.

Harjoitus 2. Kysymyksiä.

Mikä sinun nimesi on? Minun nimeni on _____

Mistä maasta olet kotoisin? Minä olen kotoisin _____

Minkä maalainen olet? Minä olen _____

Mikä on ammattisi? Minä olen _____

Mitä kieliä puhut? Minä puhun _____

Missä maassa asut? Minä asun _____

Missä kaupungissa asut? Minä asun _____

Missä kaupunginosassa asut? Minä asun _____

Harjoitus 3. Kuka hän on?

a) Kuka tämä poika on?

Etunimi: Iiro

Sukunimi: Olkkonen

Kansalaisuus: suomalainen

Äidinkieli: suomi

Muut kielet: englanti

siviilisäätty: naimaton

syntymäpaikka:

Turku

Ammatti:

koululainen

Asuinpaikka:

Turku

Osoite:

Laivurinkatu 1 C 3

Harrastukset:

piano, kitara

b) Kuka tämä tyttö on?

Etunimi: Essi

Sukunimi: N'Dour

Kansalaisuus: suomalainen

Äidinkieli: suomi

Muut kielet: wolof ja ranska

siviilisäätty: naimaton

syntymäpaikka: Turku

Ammatti: koululainen

Asuinpaikka: Turku

Osoite: Laivurinkatu 1 B 2

Harrastukset:

luistelu, tanssi

c) Kuka tämä mies on?

Etunimi: Olli

Sukunimi: Lehtonen

Kansalaisuus: suomalainen

Äidinkieli: suomi

Muut kielet: italia, ranska,

ruotsi ja englanti

siviilisäätty: naimisissa

syntymäpaikka: Seinäjoki

Ammatti: taksinkuljettaja

Asuinpaikka: Seinäjoki

Osoite: Mäkitie 5 A 3

Harrastukset: jääkiekko, käsi-

pallo

d) Kuka sinä olet?

Kerro itsestäsi.

Vastaa **esimerkiksi** seuraaviin

kysymyksiin: Kuka olet?

Mistä maasta olet? Mistä

kaupungista? Mikä äidin-

kielesi on? Mitä muita kieliä

puhut? Mitä harrastat?

Oletko naimisissa?

Onko sinulla tyttöystävä

tai poikaystävä?

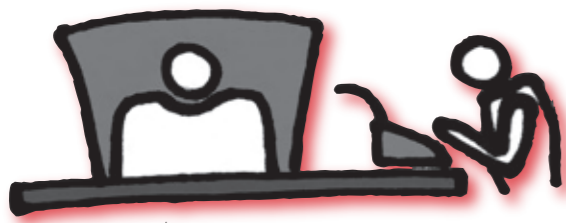
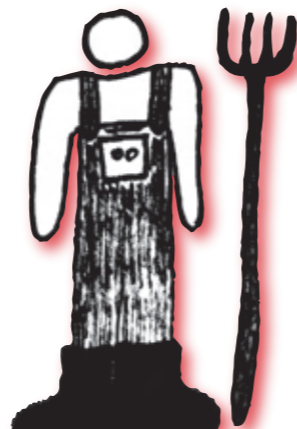
Voit kertoa itsestäsi myös

muuta, jos haluat.

Harjoitus 4. Ammatti

Yhdistä kuva ja ammatti:

1. johtaja ja sihteeri
2. hammaslääkäri
3. lääkäri
4. valokuvaaja
5. hitsaaja
6. maanviljelijä

KIELIOPPIA

VERBI OLLA

sanakirjamuoto (infinitiivi): **OLLA**
minä-persoona: (minä) **OLEN**
sinä-persoona: (sinä) **OLET**
hän-persoona: hän **ON**

Minun, sinun, hänen.

minä	MINUN
sinä	SINUN
hän	HÄNEN

- Mikä sinun puhelinnumerosi on?
- Minun puhelinnumeroni on 456 0077.

Harrastuksia
Harrastan/puhun + -a/-ä, -ta/-tä

VERBI

Minä harrastan
Sinä harrastat
Olli harrastaa
Minä puhun

MITÄ?

hiihtoa
lukemista.
kieliä.
englantia.

VERBIT: yksikkö.

PUHUA

minä _____
sinä _____
hän puhuu

ASUA

minä _____
sinä _____
hän asuu

OLLA

minä _____
sinä _____
hän on

HARRASTAA

minä _____
sinä _____
hän _____

Mitä sinä harrastat?

Minä harrastan _____.

Toinen kappale = 2. kappale

Tavallinen päivä

Aamulla.

Ossi herää.

"Huomenta!" hän sanoo Eilalle.

"Huomenta!" Eila vastaa. "Mitä kello on?"

"En tiedä, viis tai jotain. Nukutaan vielä."

"Joo, nukutaan vain."

Päivällä.

Ossi on töissä. Puhelin soi.

"Ossi Olkkonen."

"Päivää. Täällä Sini Mattinen Pölinä-yhtiöstä. Olisiko teillä hetki aikaa?"

"Valitettavasti minulla on vähän kiire. Voitko soittaa myöhemmin uudelleen?"

"Totta kai. Sopiiko teille kello kuudentoista jälkeen?"

"Siis neljän jälkeen iltopäivällä?"

Mikäs siinä."

"Kiitos. Minä soitan silloin uudelleen."

Kuulemiin."

"Kuulemiin."

Illalla.

Eila on kotona. Ovikello soi.

"Iltaa!" vieras sanoo. "Onko Ossi"

Olkkonen tavattavissa?"

"Iltaa! Valitettavasti Ossi ei ole kotona, hän meni uimaan."

"No, eipä mulla mitään kiireellistä ole."

Voin soittaa hänelle myöhemmin."

"Teillä on hänen numeronsa?"

"On joo. Ai anteeksi, en huomannut esittäytyä. Matti Makkonen. Olen Ossin työkavereita."

"Eila Kurkela. Hauska tutustua."

"Samoin. Ja kukas tämä pikkumies on?"

"Hän on liro, meidän poikamme."

"Terve liro!" Matti sanoo.

"Moi!" liro sanoo.

Yöllä.

"Hyvää yötä! Nuku hyvin", Eila sanoo.

"Hyvää yötä!" liro sanoo.

VUOROKAUSI

AAMU

PÄIVÄ

ILTA

YÖ

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Numerot

0	nolla	11	yksitoista
1	yksi	12	kaksitoista
2	kaksi	13	kolmetoista
3	kolme	14	neljätoista
4	neljä	20	kaksikymmentä
5	viisi	21	kaksikymmentäyksi
6	kuusi	100	sata
7	seitsemän	365	kolmesataakuusi-
8	kahdeksan		kymmentäviisi
9	yhdeksän	1000	tuhat
10	kymmenen	2007	kaksituhattaseitsemän

Kirjoita numerot

0	_____	6	_____
1	_____	7	_____
2	_____	8	_____
3	_____	9	_____
4	_____	10	_____
5	_____		

Etsi numerot

A	u	3)	2	O	Q	ö
?	10	aa	1	P	7	b	8
B	D	6	{	/	!	4	R
5	C	9	G	w	<	S	H

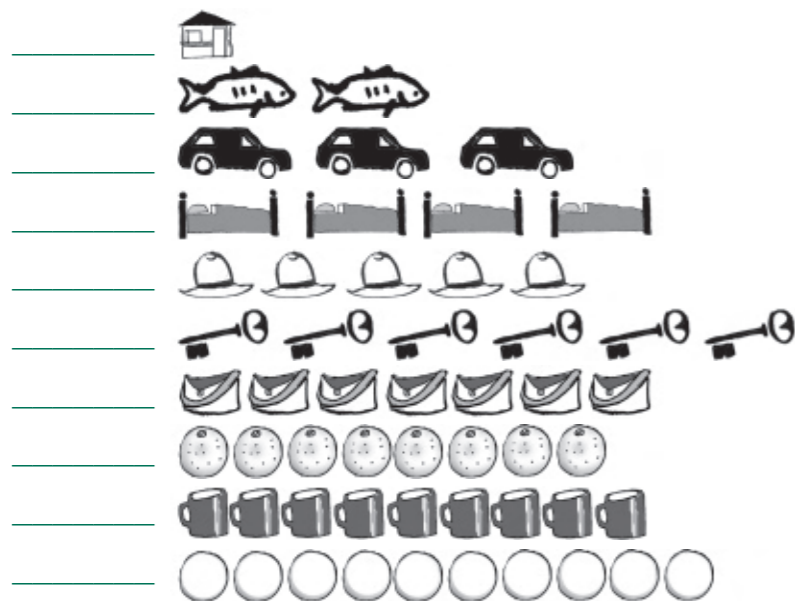
Ympyröi kuulemasi numero

2	7	8	6	1	10	9	3
4	14	16	12	5	50	45	8

Sanelu

Opettaja sanelee lukusanat. Kuuntele ja kirjoita numerot

Kuinka monta?

Kirjoita

Oma puhelinnumero _____ Hätänumero _____

Toimiston puhelinnumero _____ Syntymäaika _____

Kuinka vanha sinä olet? _____

ISOT NUMEROT

11 _____

12 _____

13 _____

14 _____

15 _____

16 _____

17 _____

18 _____

19 _____

20 _____

30 _____

40 _____

50 _____

60 _____

70 _____

80 _____

90 _____

100 _____

1000 _____

Laske

$$\begin{array}{l} 1 + 2 = \underline{\quad\quad} \\ 12 - 6 = \underline{\quad\quad} \\ 20 : 5 = \underline{\quad\quad} \\ 17 - 4 = \underline{\quad\quad} \end{array} \quad \begin{array}{l} 4 + 5 = \underline{\quad\quad} \\ 3 \times 3 = \underline{\quad\quad} \\ 12 + 15 = \underline{\quad\quad} \\ 6 \times 4 = \underline{\quad\quad} \end{array}$$

Kello

Paljonko kello on?

Kello on kymmentä vaille kymmenen. (9.50)

Kello on viittä vaille kymmenen. (9.55)

Kello on viisi yli kymmenen. (10.05)

Kello on kymmenen yli kymmenen. (10.10)

Mitä kello on?

12.05 = Kello on viisi yli kaksitoista päivällä.

13.15 =

18.25 =

03.30 =

09.35 =

21.20 =

11.55 =

10.40 =

VERBITYYPIT

TYYPPI 1

puhua

Infinitiivin päätte on -a/-ä:
puhua, kysyä.

Myönteinen muoto Kielteinen muoto

yksikkö: minä puhun sinä puhut hän puhuu	en puhu et puhu ei puhu
---	-------------------------------

monikko: me puhumme te puhutte he puhuvat	emme puhu ette puhu eivät puhu
---	--------------------------------------

-infinitiivivartalon lopussa **yksi vokaali**
(puhua)

-persoonavartalon lopussa
yksi vokaali (puhuvat)

Myönteinen muoto:
verbin persoonavartalo +
persoonapäätte.

Kielteinen muoto: kieltoverbi +
verbin persoonavartalo.

kysyä

minä kysyn sinä kysyt hän kysyy me kysymme te kysytte he kysyvät	en kysy et kysy ei kysy emme kysy ette kysy eivät kysy
---	---

sanoa

minä sanon sinä sanot hän sanoo me sanomme te sanotte he sanovat	en sano et sano ei sano emme sano ette sano eivät sano
---	---

ajaa

minä ajan sinä ajat hän ajaa me ajamme te ajatte he ajavat	en aja et aja ei aja emme aja ette aja eivät aja
---	---

hakea

minä haen	en hae
sinä haet	et hae
hän hakee	ei hae
me haemme	emme hae
te haette	ette hae
he hakevat	eivät hae

lähteä

minä lähden	en lähde
sinä lähdet	et lähde
hän lähtee	ei lähde
me lähdemme	emme lähde
te lähdette	ette lähde
he lähtevät	eivät lähde

Mistä?
– Mistä Seinäjoen juna lähtee?
– Raiteelta seitsemän. Iiro, Eila ja Ossi ovat matkalla Seinäjoelle. He vaihtavat juna Tampereella.

Milloin? Koska?
– Mihin aikaan lähtee seuraava juna Tampereelle?

ehdiä

minä ehdin	en ehdi
sinä ehdit	et ehdi
hän ehtii	ei ehdi
me ehdimme	emme ehdi
te ehditte	ette ehdi
he ehtivät	eivät ehdi

– Koska lähtee seuraava juna Seinäjoelle?
– Milloin Tampereen juna lähtee?
– Mihin aikaan lähtee juna Turkuun?
– Turun juna lähtee kello 15.11. Siis 11 yli kolme. Ehditkö sinä?
– Kyllä minä ehdin. Kello on vasta puoli 12 (=11.30).

KYSYMYKSI: Ehditkö sinä?
VASTAUS: Kyllä minä ehdin.
KIELTEINEN VASTAUS: En ehdi.

opettaa

minä opetan	en opeta
sinä opetat	et opeta
hän opettaa	ei opeta
me opetamme	emme opeta
te opetatte	ette opeta
he opettavat	eivät opeta

näyttää

minä näytän	en näytä
sinä näytät	et näytä
hän näyttää	ei näytä
me näytämme	emme näytä
te näyttätte	ette näytä
he näyttävät	eivät näytä

Minä tulen näyttämään.

TYYPPI 2

syödä

minä syön	en syö
sinä syöt	et syö
hän syö	ei syö
me syömme	emme syö
te syötte	ette syö
he syövät	eivät syö

Infinitiivin päätte on -da / -dä:
juoda, syödä, voida, saada, pysäköidä

-infinitiivivartalon lopussa kaksi vokaalia (**syödä**)

-persoonavartalon lopussa kaksi vokaalia (**syövät**)

TYYPPI 3

mennä

minä menen	en mene
sinä menet	et mene
hän menee	ei mene
me menemme	emme mene
te menette	ette mene
he menevät	eivät mene

Mistä menee bussi Turkuun?
Mihin tämä bussi menee?

Infinitiivin päätte -la/-lä, -na/-nä, -ra/-rä, s+ta / s+tä :
olla, mennä, purra, juosta, päästä

-infinitiivivartalon lopussa sama konsonantti kuin päätteessä (l,n,r):
(olla, mennä, purra)

POIKKEUS: juosta, päästä
-persoonavartalon lopussa -e
(olen, menen, puren, juoksen, pääsen)

tulla

minä tulen	en tule
sinä tulet	et tule
hän tulee	ei tule
me tulemme	emme tule
te tulette	ette tule
he tulevat	eivät tule

opiskella

minä opiskelen	en opiskele
sinä opiskelet	et opiskele
hän opiskelee	ei opiskele
me opiskelemme	emme opiskele
te opiskelette	ette opiskele
he opiskelevat	eivät opiskele

olla

minä olen	en ole
sinä olet	et ole
hän on	ei ole
me olemme	emme ole
te olette	ette ole
he ovat	eivät ole

juosta

minä juoksen	en juokse
sinä juokset	et juokse
hän juoksee	ei juokse
me juoksemme	emme juokse
te juoksette	ette juokse
he juoksevat	eivät juokse

päästä

minä pääsen	en pääse
sinä pääset	et pääse
hän pääsee	ei pääse
me pääsemme	emme pääse
te pääsette	ette pääse
he pääsevät	eivät pääse

- Millä pääsee?
- Millä bussilla pääsee Turkuun?
- Millä junalla pääsee Turkuun?

TYYPPI 4

siivota

minä siivoan	en siivoa
sinä siivoat	et siivoa
hän siivoaa	ei siivoa
me siivoamme	emme siivoa
te siivoatte	ette siivoa
he siivoavat	eivät siivoa

Jos vartalossa on kaksi samaa vokaalia valmiina, ei yksikön 3. persoonaan enää tarvitse lisätä vokaalia:

vastata

minä vastaan	en vastaa
sinä vastaat	et vastaa
hän vastaa	ei vastaa
me vastaanamme	emme vastaa
te vastaanatte	ette vastaa
he vastaanavat	eivät vastaa

halata

minä halaan	en halaa
sinä halaat	et halaa
hän halaa	ei halaa
me halaamme	emme halaa
te halaatte	ette halaa
he halaavat	eivät halaa

Kun liro tulee junasta, hän juoksee heti halaamaan ukkia. Ukki halaa myös Eilaa ja Ossia.

TYYPPI 5

tarvita

minä tarvitsen	en tarvitse
sinä tarvitset	et tarvitse
hän tarvitsee	ei tarvitse
me tarvitsemme	emme tarvitse
te tarvitsette	ette tarvitse
he tarvitsevat	eivät tarvitse

Tarvitsen kynän.
En tarvitse helikopteria.
Tarvitsetko paperia?
Etkö tarvitse sateenvarjoa?

Kaikki **-ita/-itä**-loppuiset verbit eivät ole 5-tyypin verbejä, vaan osa on 4-tyypin verbejä, esim. hävitä: häviän.

TYYPPI 6

vanheta

minä vanhenen	en vanhene
sinä vanhene	et vanhene
hän vanhenee	ei vanhene
me vanhenemme	emme vanhene
te vanhennette	ette vanhene
he vanhenevat	eivät vanhene

Kaikki **-eta/-etä**-loppuiset verbit eivät ole 6-tyypin verbejä, vaan osa on 4-tyypin verbejä, esim. haljeta: halkeaa.

Huomautus:

Persoonapronominit **minä, sinä, me** ja **te** voi jättää pois. Persoonapäätte verbissä riittää.

Minä opiskelen suomea. =

Opiskelen suomea.

Me menemme elokuviin illalla. =

Menemme elokuviin illalla.

Huomaa!

He puhuvat suomea.

Eila ja Ossi asuvat Suomessa.

Koirat leikkivät ulkona.

liron silmät ovat auki.

Jos sanan loppuun on lisätty **-t** (koira + **-t** > koirat), kyseessä on monikko. Silloin myös verbistä käytetään monikon 3. persoonan muotoa.

Harjoitus 1. Täydennä ja etsi oikea kuva.

kysymys:

mikä

vastaus:

se

1. ____ tämä on? ____ on kirja.
2. ____ tämä on? ____ on kynä.
3. ____ tämä on? ____ on _____.
4. ____ tämä on? ____ on _____.
5. ____ tämä on? ____ on _____.
6. ____ tämä on? ____ on _____.
7. ____ tämä on? ____ on _____.
8. ____ tämä on? ____ on _____.
9. ____ tämä on? ____ on _____.
10. ____ tämä on? ____ on _____.
11. ____ tämä on? ____ on _____.
12. ____ tämä on? ____ on _____.
13. ____ tämä on? ____ on _____.
14. ____ tämä on? ____ on _____.
15. ____ tämä on? ____ on _____.
16. ____ tämä on? ____ on _____.

1. kirja

5. teroitin

2. kynä

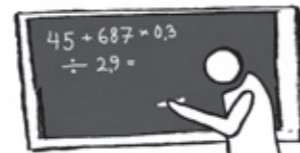
3. vihko

6. paperi

7. taulu

8. lasi

9. kuppi

10. lautanen

11. lusikka

12. haarukka

13. veitsi

14. kattila

16. purkinavaaja

15. paistinpannu

Harjoitus 2. Yhdistä kuva ja sana.

dinosaurus

kynä

kirja

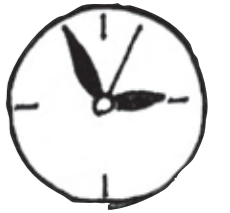
bussi

kello

avain

kassi

kamera

KALUSTUS
KAAPPI

PÖYTÄ
TUOLI

SÄNKY

HELLA

HELLA
KELLO

UUNI

LAMPPU,

VALAISIN

LUKKO

ОВИ

IKKUNA

SEINÄ

LATTIA

SUIHKU

Harjoitus 3.

Taivuta seuraavat verbit kaikissa persoonamuodoissa:
lentää **uida** **kävellä**

Harjoitus 4.

Vastaa kysymyksiin:

Puhutko espanjaa?

Imuroitko tänään?

Onko siellä kylmä?

Onko kahvi kylmää?

Tekeekö Ville pitsaa?

Oletteko illalla kotona?

Harjoitus 5.

**Täydennä lauseet oikealla
verbin muodolla:**

Eila _____ (asua) täällä.

Eila, Ossi ja Iiro _____ (istua) puistossa.

Ruoho _____ (kasvaa) nopeasti.

_____ (voida) tuoda maitoa?

_____ (saada) soittaa?

_____ (käydä) he kaupassa?

_____ (opiskella) ahkerasti.

Aamulla aurinko _____ (nousta).

Eila _____ (hymyillä) usein.

Eila ja Ossi _____ (maata) rannalla.

Eila _____ (kammata) tukkansa.

Olli ei _____ (pelätä) mitään.

En _____ (löytää) mistään avaimia.

_____ (tietää) missä Eila on?

Miksi hiiri _____ (syödä) juustoa?

Harjoitus 6.

Tee kysymys.

_____ ? Ostan polkupyörän.

_____ ? Menemme kauppaan.

_____ ? Iiro saa rullalaudan.

_____ ? En juo.

Kolmas kappale = 3. kappale

Ossi ja Olli

Olli on Ossin serkku. Hän ei asu Turussa, vaan Seinäjoella.
Olli käy Turussa usein. Olli ja Ossi ovat aina olleet kavereita.

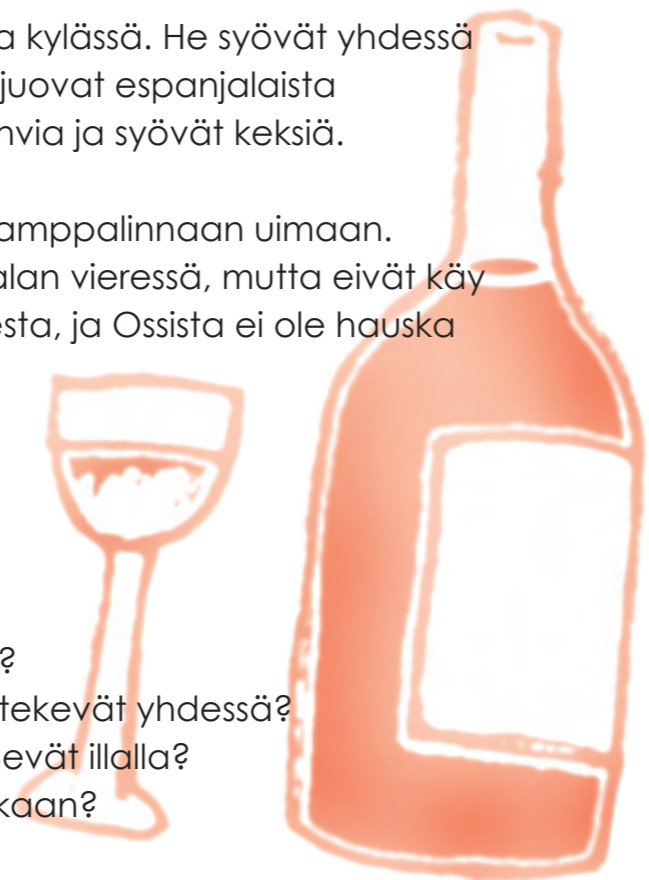
Tänään Olli on Eilan ja Ossin luona kylässä. He syövät yhdessä herkullista kreikkalaista ruokaa ja juovat espanjalaista punaviiniä. Lopuksi he juovat kahvia ja syövät keksiä.

Illalla Olli ja Ossi menevät Samppalinnan uimaan.

Eila ja Ossi asuvat maauimalan vieressä, mutta eivät käy siellä usein. Eila ei pidä uimisesta, ja Ossista ei ole hauska uida yksin.

Kysymyksiä:

1. Kuka on Olli?
2. Missä Olli asuu?
3. Missä Olli on tänään?
4. Mitä Olli, Eila ja Ossi tekevät yhdessä?
5. Mihin Olli ja Ossi menevät illalla?
6. Miksi Eila ei lähde mukaan?

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi. Opettele uudet sanat.

RUOKA-AINEET

nominatiivi

LEIPÄ
RUISLEIPÄ,
VAALEA LEIPÄ, SÄMPYLÄ

MAITO
KERMA
PIIMÄ
VESI
MEHU
TEE
KAHVI
VIINI
OLUT
JUUSTO
JOGURTTI
KERMAVIILI
VOI
MARGARIINI
ÖLJY
SIANLIHA
NAUDANLIHA
BROILERI
KALA
MAKKARA
VEHNÄJAUHO
SUOLA
SOKERI
RIISI
MAKARONI (PASTA)

TOMAATTI

partitiivi

leipää
ruisleipää
vaaleaa leipää,
sämpylää
maitoa
kermaa
piimää
vettä
mehua
teetä
kahvia
viiniä
olutta
juustoa
jogurttia
kermaviiliä
voita
margariinia
öljyä
sianlihaa
naudanlihaa
broileria
kalaa
makkaraa
vehnäjauhoa
suolaa
sokeria
riisiä
makaronia (pastaa)

tomaattia

genetiivi

leivän
ruisleivän
vaalean leivän,
sämpylän
maidon
kerman
piimän
veden
mehun
teen
kahvin
viinin
oluen
juuston
jogurtin
kermaviilin
voin
margariinin
öljyn
sianlihan
naudanlihan
broilerin
kalan
makkaran
vehnäjauhon
suolan
sokerin
riisin
makaronin
(pastan)
tomaatin

nominatiivi

KURKKU
SALAATTI
PERUNA
PORKKANA
PAPU
KAALI
HERNE
MAISSI
PAPRIKA
OLIVI
MINTTU
PERSILJA
KORIANTERI
PIPPURI
KEKSI
KAKKU
JÄÄTELÖ
KARKKI
SUKLAA

partitiivi

kurkkua
salaattia
perunaa
porkkanaa
papua
kaalia
hernettä
maissia
paprikaa
oliivia
minttua
persiljaa
korianteria
pippuria
keksiä
kakkua
jäätelöä
karkkia
suklaata

genetiivi

kurkun
salaatin
perunan
porkkanan
pavun
kaalin
herneen
maissin
paprikan
oliivin
mintun
persiljan
korianterin
pippurin
keksin
kakun
jäätelön
karkin
suklaan

PARTITIIVI

Partitiivi vastaa kysymykseen **mitä**.

Partitiivin päätte on **-a, -ä, -ta, -tä, -tta, -ttä**.

Mitä sinä juot?

Juon kahvia.

Se, mitä syödään ja juodaan, on usein partitiivissa.

Ostan leipää ja juustoa.

Kuinka monta?

1 kurkku

2 tomaattia

4 sipulia

5 omena

3 appelsiinia

Jos on kaksi tai enemmän, tulee partitiivi.

Sanojen monta, pari ja puoli kanssa tulee myös partitiivi.

Minulla on monta kynää.

Minulla on pari hyvää ystävää.

Saisinko puoli kilo jauhelihaa?

Mittayksikköjen kilo ja litra kanssa tulee myös partitiivi:

1 kg kahvia

1 l maitoa

NOMINATIIVI: muu

PARTITIIVI: muuta

Saako olla muuta? = Tuleeko muuta?

Ei muuta, kiitos.

Saisimmeko laskun? (me)

Saisinko laskun? (minä)

PUHEKIELTÄ: Saataisko me lasku? Saisinko mä laskun?

Joidenkin verbien kanssa tulee usein partitiivi:

Mitä kieliä puhut? Puhun suomea, ruotsia, englantia ja vähän saksaa.

Huomaa: Mistä puhutte?

Puhumme säästä.

Puhumme viime viikonlopusta.

Joidenkin verbien kanssa tulee aina partitiivi:

ajatella: Ajattelen sinua usein.

auttaa: Voitko auttaa minua?

etsiä: Mitä etsit?

harrastaa: Hän harrastaa lukemista ja hiihtoa.

häiritä: Älä häiritse muita. Pidä matkapuhelin kiinni tunnilla.

ihailia: Ihailen ahkeria ihmisiä.

katsoa: Iiro katsoo televisiota.

kuunnella: Ville kuuntelee musiikkia.

odottaa: Odotan bussia.

opiskella: Mitä sinä opiskelet? Opiskelen suomea.

pelata: Olli pelaa käsipalloa.

pelätä: Iiro pelkää hammaslääkärää.

rakastaa: Rakastan sinua.

seurata: Seuraa minua, tunnen tien.

soittaa: Iiro soittaa pianoa.

tarkoittaa: Mitä tämä tarkoittaa? En tarkoittanut sitä.

uskoa: Uskon sinua.

varoa: Varo vihaista koiraa.

Sanojen **ennen**, **ilman**, **lähellä** ja **vastapäätä** kanssa tulee partitiivi:

Tulen kotiin **ennen** kymmentä. Ei voi elää **ilman** rakkautta.

Asun **lähellä** maauimalaa. Pankki on torin vieressä, hotellia **vastapäätä**.

Harjoitus 1. Mitä kieltä he puhuvat?

Malli: Suomi Suomalaiset puhuvat suomea.

Somalia, Kuwait, Meksiko, Norja, Iran, Irak, Syyria, Turkki, Nigeria, Angola, Ruanda, Etiopia, Kongo, Afganistan, Bangladesh, Viro, Unkari, Saksa, Ruotsi, Ranska, Portugali, Kreikka, Italia, Irlanti, Serbia, Bosnia

Harjoitus 2. Lue ääneen. (Parityö: Kysy ja vastaa.)

Malli: Mitä pastasalaatti maksaa?
Se maksaa 5 euroa 95 senttiä kilo.

1. Mitä broilerikiusaus maksaa?	7,50 kg
2. kalapihvit	9,99 kg
3. merilohi	5,99 kg
4. naudan grillipihvi ulkofileestä	13,99 kg
5. broilerin fileepihvit	9,49 kg
6. maalaishyytelö	6,95
7. sulatejuusto	1,49 rasia
8. soijakastike	4,80
9. sämpylät	1,50 pussi
10. ruisleipä	1,49 kappale

Harjoitus 3. Miten vastaat?

- Huomenta! Mitä kuuluu?
- Moi! Miten menee?
- Hei hei! Nähdään!
- Hyvää yötä! Nuku hyvin!
- Kuka olet?
- Mistä maasta olet kotoisin?
- Minkämaalainen olet?
- Mitä kieltä puhut?
- Paljon kiitoksia!
- Anteeksi!

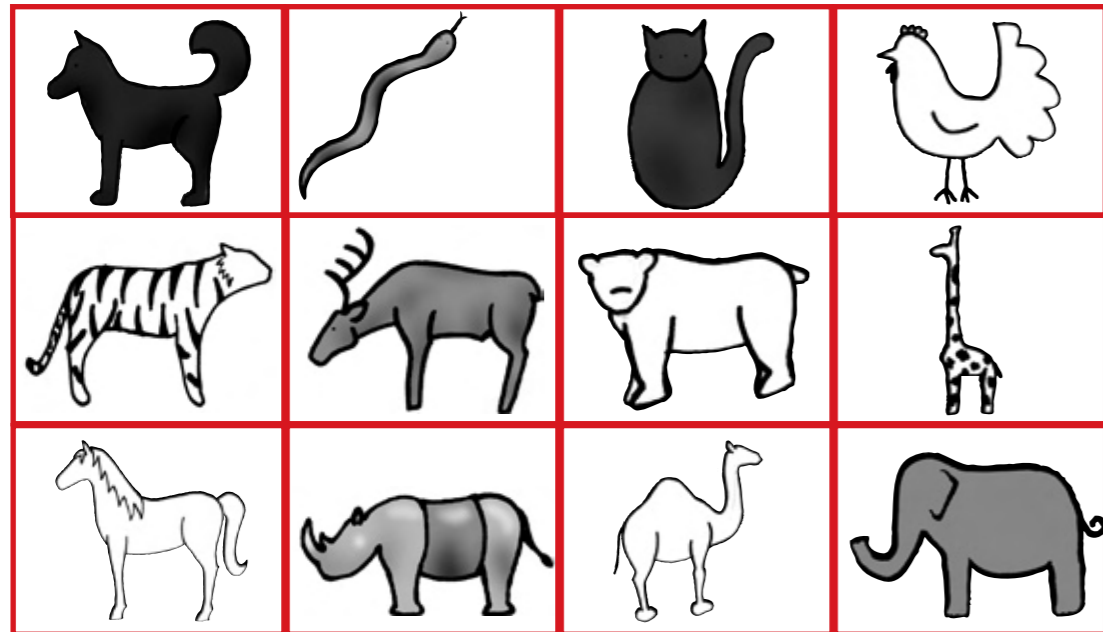
Harjoitus 4. Pane verbi oikeaan muotoon.

- Eila _____ (olla) suomalainen.
- Eila _____ (puhua) suomea.
- Eila ja Ossi _____ (asua) Turussa.
- Eilan ja Ossin poika _____ (soittaa) pianoa.
- Ossilla _____ (olla) jano.
- Tänään Iiro ja Eila _____ (mennä) urheilupuistoon.
- Eila ja Ossi _____ (halata)
- Kesällä Iiro _____ (pelata) koripalloa.

Harjoitus 5. Valitse oikea vaihtoehto.

1. Eilalla ja Ossilla on kolme
a) lapsi
b) lasta
c) lapsia
2. Iiro pelkää
a) hammaslääkärinä
b) ampieisia
c) koulua
3. Karjalanpiirakka on suomalainen
a) tanssi
b) hevibändi
c) ruoka
4. Käärme on
a) lintu
b) matelija
c) sammakkoeläin

Harjoitus 6. Mikä eläin kuvassa on?

Harjoitus 7.

Pane annettu sana oikeassa muodossa lauseeseen.

Iiro pitää _____ (jäätelö).
Opettajan _____ (niska) särkee.
Olli rakastaa _____ (piimä). En voi juoda enää yhtään enempää _____ (tämä limsa), se on liian _____ (makea).
Älä syö _____ (tuo omena). Minä odotan _____ (bussi).
Lhailletko sinäkin _____ (Madonna)? _____ (mikä) sinä syöt?
Pojat pitävät _____ (Shakira). Eila juo _____ (vesi).
Essi pitää _____ (suklaa). En harrasta _____ (tee).
Minä juon _____ (se). En pidä _____ (kahvi).
_____ (minä) oksettaa.
Pojat pelaavat _____ (jalkapallo).
Eila ja Ossi rakastavat _____ (italialainen ruoka).
_____ (kuka) sinä rakastat? _____ (mikä) sinä harrastat?
Tytöt katsovat _____ (televisio). Onko teillä vielä tänään _____ (vapaa aika)? Tytöllä on _____ (kuume) 38,4 _____ (aste). Villen _____ (pää) särkee.
Älä mene ulos ilman _____ (takki).
Ostan _____ (karkki) ennen _____ (elokuva).
Näin sinut eilen, seisot keskellä _____ (tori).
Apteekki on lähellä _____ (posti).
Onko se _____ (teatteri) vastapäätä?

Neljäs kappale = 4. kappale

Uudet talvikengät

Tänään on tosi kylmä ilma. Talvi on vihdoinkin tullut.
Jos on paljon lunta, liro tekee lumiukon.
lirolle pitää ostaa uudet talvikengät.
liro menee äidin kanssa kauppaan.

- Hei täällä on tosi kivoja haalareita! äiti sanoo.
- Emma tarttee haalareita, mä en tartte, liro sanoo.
- Kuka Emma?
- No se naapurin uusi tyttö.
- Ei se ole Emma vaan Essi. Mutta mikset sä muka tartte haalareita? Nehän on tosi käytännölliset.
- Äiti **mennään** jo.
- Joo joo. Kato täs on talvikenkiä. Oisko nämä kivat?
- Ihan kivat.
- Koitapa sopiiko nämä jalkaan.
- Nämä on liian pienet.
- Oletpas sinä kasvanut. Oisko nämä sopivat?
- Nämä on liian isot.

- Onhan kengissä hyvä olla vähän kasvunvaraa, mutta ei liikaa. Koitapa kävellä niillä vähän. Joo on ne tosiaan liian isot, hölskyy ihan jalassa. Entäs nämä?
- Nämä on hyvät.
- Okei **otetaan** sit nämä. Nämä eivät ole liian kalliitkaan.

Harjoitus Keskustelu. Tee itse dialogi:

- Päivää. Mitähän saa olla?
- Haluaisin _____
- Tässä ole hyvä. Tuleeko muuta?
- Saanko vielä _____
- Tässä ole hyvä. Entä muuta?
- Ei muuta kiitos. Hei hei.
- Heippa.

SIIVOUS
RÄTTI
PESUAINE
SANKO, ÄMPÄRI
(PÖLYN)IMURI

MOPPI
LASTA
HARJA
RIKKALAPIO
PESUKONE

TISKIHARJA
TISKIAINE

SAIPPUA
SHAMPOO

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Viides kappale = 5. kappale

Kenellä on ja kenellä ei ole?

Jari: Millainen asunto teillä on?

Ossi: Meillä on kolme huonetta ja keittiö.

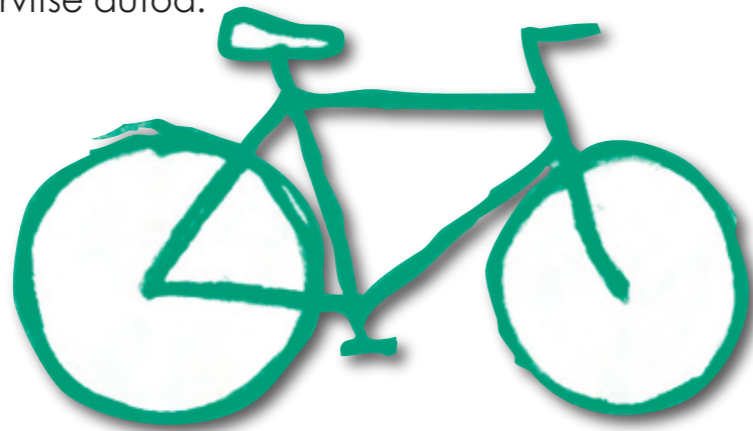
Jari: Minulla on uusi auto. Onko sinulla auto?

Ossi: Ei, minulla ei ole autoa. Minulla on polkupyörä.

Jari: Miksi sinulla ei ole autoa?

Ossi: En tarvitse autoa. Minä asun keskustassa.

Eila: Turussa on paljon pyöräteitä. Myös bussilla pääsee joka paikkaan, niin kuin kaikissa muissakin isoissa pohjoismaisissa kaupungeissa: Kööpenhaminassa, Tukholmassa, Oslolla ja Helsingissä. Täällä ei tarvitse autoa.

Harjoitus 1. Vastaa kysymyksiin:

Millainen asunto Ossilla ja Eilalla on?

Millainen auto Jarilla on?

Onko Ossilla ja Eilalla auto?

Miksi heillä ei ole autoa?

Kielteisessä lauseessa on **partitiivi**:

Minulla *ei* ole bussikorttia.

Älä osta sikaa säkissä.

En halua ostaa asuntoa.

Minun *ei* tarvitse ostaa uutta polkupyörää.

KENELLÄ?

Eilalla ja Ossilla on mökki pienellä saarella.

Onko **teillä** lapsia?

Minulla on yksi poika.

Sinulla on kaksi lasta.

Meillä on kaksi tyttöä.

Minkälainen perhe **sinulla** on?

Ollilla on kolme lasta. **Hänellä** ei ole vaimoa. Hän on eronnut.

Harjoitus 2.

Kerro, mitä sinulla on ja mitä sinulla ei ole.

Malli:

Minulla on vaimo, mutta minulla ei ole autoa.

Harjoitus 3. Tee kysymyksiä! Kaverisi vastaavat.

Malli:

Onko sinulla lapsia?

Joo, minulla on yksi poika.

Harjoitus 4. Yhdistä kuvat.

Ossi on vasemmalla ja Eila on oikealla. Ossilla on tietokone. Eilalla on passi ja matkalaukku. Ossilla on myös sakset ja kynä. Eilallakin on kynä.

Harjoitus 5. Kuka hän on?

1. Hän _____ Ossi.

2. Hänellä _____.

3. Oikealla _____.

4. Vasemmalla _____.

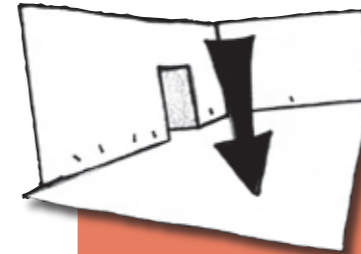
Kysymys: Kenellä on kynä?

Vastaus: Opettajalla on kynä.

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

HUONE

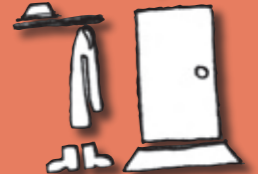
KEITTIÖ

TYYNY

WC, VESSA

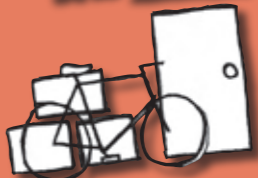

ETEINEN

**PATJA
LAKANA
PUSSILAKANA
PEITTO**

OLOHUONE

VARASTO

**MAKUU-
HUONE**

SAUNA

TYYNYLIINA

Essi ja Iiro

Eilalla ja Ossilla on poika nimeltä Iiro. Iiro on yhdeksänvuotias. Hän on neljännellä luokalla koulussa.

Essi asuu samassa kerrostalossa. Hän on seitsemänvuotias tyttö. Hän hakee melkein joka päivä Iiroa leikkimään, mutta aina Iiro ei ehdi. Iiron täytyy tehdä läksyt koulun jälkeen, ja pari kertaa viikossa hänellä on soittotunti. Iiro soittaa pianoa ja kitaraa. Iiro pitää myös urheilusta: hän pelaa käsipalloa ja koripalloa. Essillä ei ole vielä paljon läksyjä eikä harrastuksia. Hänellä on paljon aikaa.

Kysymyksiä:

1. Kuka on Iiro?
2. Kuinka vanha Iiro on?
3. Kuka on Essi?
4. Kuinka vanha Essi on?
5. Miksi Iiro ei aina ehdi leikkiä Essin kanssa?
6. Mitä Iiro harrastaa?

YKSI	MONTA	PALJON	KAIKKI
lapsi	lasta	lapsia	lapset
poika	poikaa	poikia	pojat
tyttö	tyttöä	tyttöjä	tytöt
tytär	tytärtä	tyttäriä	tyttäret
veli	veljeä	veljiä	veljet
sisko	siskoa	siskoja	siskot

PERHE

isä	mies	mieheni
äiti	vaimo	vaimoni
lapset	veli	veljeni
	sisko	siskoni

Minun lapseni on maailman kaunein.
Näin ajattelee varmaan jokainen äiti!

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Seitsemäs kappale = 7. kappale

Ukki

Ukki on lirolle tärkeä. Ukki potkii liron kanssa palloa pihalla. Ukilla on paljon aikaa. Hänellä ei ole kiire.

Ukki asuu maalla. Hänellä on kissa. liro pitää siitä kovasti.

Kysymyksiä:

1. Missä ukki asuu?
2. Onko lirolla kissa?
3. Mitä ukki tekee liron kanssa?

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

PAIKALLISSIJAT

MIHIN menet?

Roomaan
Pariisiin
Kuopioon
Lappiin
hotelliin

huoneeseen
kylpyammeeseen
Lontooseen
Porvooseen
Espooseen

liro, hyppäätkö maahan?
Essi, älä vain laita lunta suuhun.
Pane pipo päähän.

Seinäjoelle
Tampereelle
asemalle

suoraan
oikealle
vasemmalle

MISTÄ olet kotoisin? Helsingistä.
Mistä tulet? Kaupasta.
Mistä olet tulossa? Konsertista.

Missä ukki asuu? Maalla.

ASTEVAIHTELU

k p t
kirkko: kirkossa
Kreikka: Kreikan
kauppa: kaupassa
konsertti: konsertissa
Helsinki: Helsingissä
ilta: illalla
englanti: englanniksi
mahti: mahdista

Harjoitus

Pane annettu sana oikeassa muodossa lauseeseen.

_____ (metsä) ei liikahda lehtikään.

Me syömme _____ (keittiö).

Äiti paistaa kalaa _____ (uuni).

Isä on _____ (olohuone).

Hän istuu _____ (sohva) ja katsoo televisiota.

Pikkusisko nukkuu _____ (makuuhuone).

Olli menee _____ (auto) työhön.

Eila menee _____ (kurssi) bussilla.

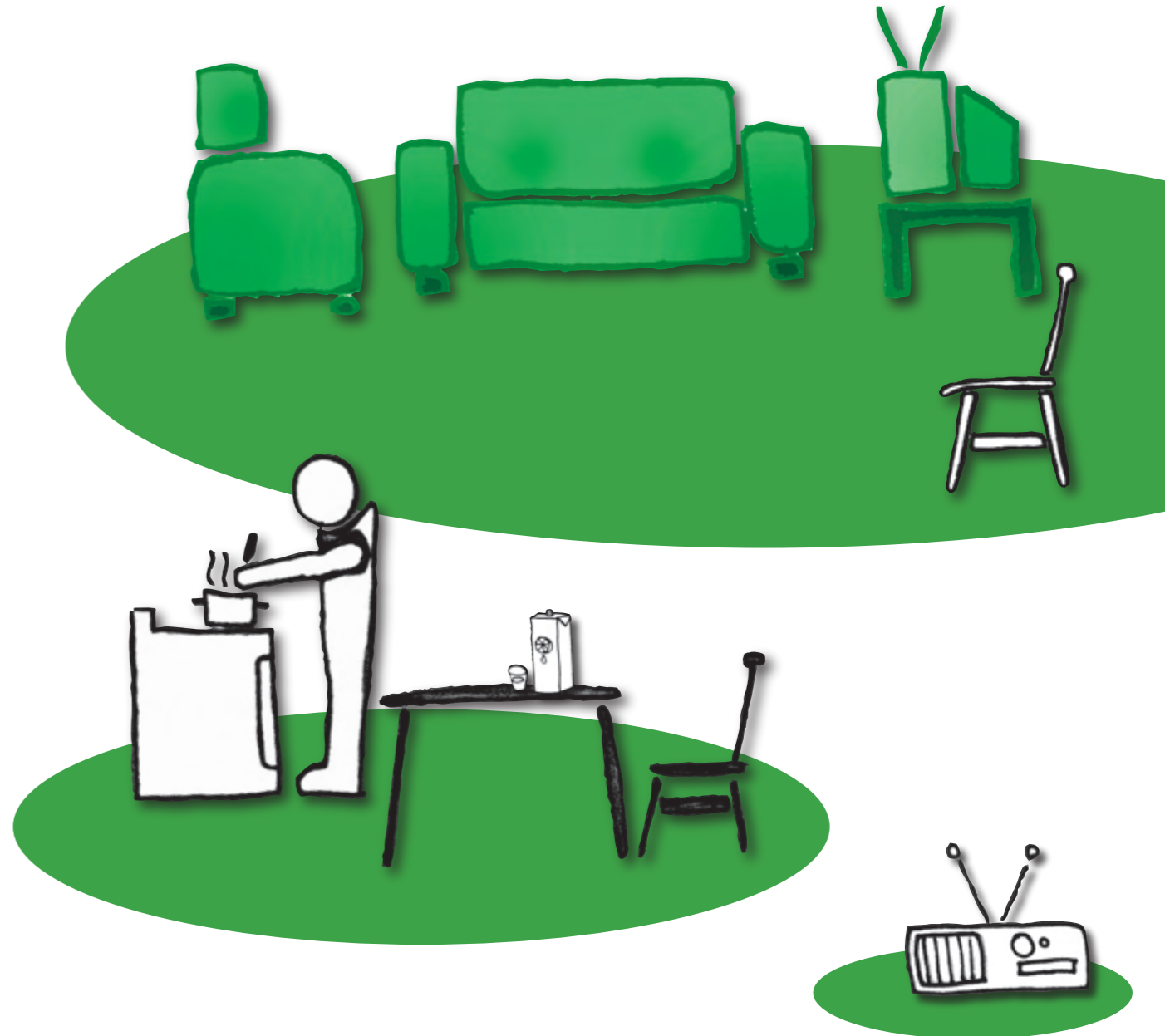
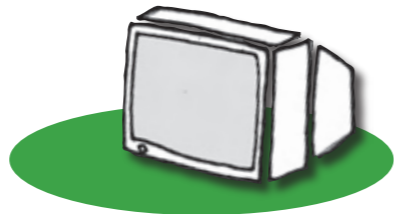
Me matkustamme _____ (Ruotsi) laivalla.

Ali menee _____ (Vantaa) junalla.

Dick matkustaa _____ (Afrikka) lentokoneella.

Johtaja ajaa taksilla _____ (Raisio).

Lentokone on _____ (taivas).

Kahdeksas kappale = 8. kappale

Mökillä

Eilalla ja Ossilla on mökki pienellä saarella. Rannalla on mukava ottaa aurinkoa ja pelata lentopalloa. Lapset leikkivät rannassa: he tekevät hiekkalinnaa. Mutta kun iso ruotsinlaiva ajaa ohi, se nostattaa aaltoja. Hiekkalinna sortuu. Ei se mitään. Se on helppo rakentaa uudestaan.

Essin äiti huutaa: "Essi, tule pois rannasta! Vaatteet kastuvat!"

Liian myöhään: Essin kengät, sukat ja hameenhelma ovat jo märät. Essiä nolottaa.

"Ei se mitään", äiti sanoo. "Auringossa vaatteet kuivuvat nopeasti, eikä tässä rannalla mitään kenkiä ja sukkia tarvitse. Nythän on kesä!"

Kysymyksiä:

1. Missä Eilan ja Ossin mökki on?
2. Mitä rannalla tehdään?
3. Mitä lapset tekevät?
4. Miksi Essin vaatteet kastuvat?
5. Onko äiti vihainen Essille?

Missä sinä asut?

Asun Turussa.

Kuinka sinä asut? Millaisessa talossa?

Asun vanhassa kerrostalossa vaimoni ja poikani kanssa.

Meillä on kolme huonetta ja keittiö.

Kysymyksiä:

1. Kuinka monta ihmistä Suomessa on?
2. Kuinka paljon Suomessa on ulkomaalaisia?
3. Mikä on ison vastakohta?

Helsinki on Suomen suurin kaupunki

Suomessa asui vuodenvaihteessa 2006-2007 kaikkiaan 5 276 955 ihmistä, joista naisia oli 2 693 213 ja miehiä 2 583 742. Asukasmäärältään Suomen viisi suurinta kaupunkia ovat Helsinki (564 521), Espoo (235 019), Tampere (206 368), Vantaa (189 711) ja Turku (175 354).

Suomessa asuu noin 121 700 ulkomaalaista. Heistä on naisia noin 59 500 ja miehiä noin 62 200. Eniten ulkomaan kansalaisia asuu Helsingissä (noin 33 000), Espoossa (noin 11 000), Vantaalla (n. 8 600), Turussa (n. 7 500) ja Tampereella (n. 6 200).

GENETIIVI (Kenen? Minkä?)

Essin äiti huutaa:

"Essi, tule pois rannasta!

Vaatteet kastuvat!"

liro on Eilan poika.

Ossi on Eilan mies.

Genetiivi vastaa kysymykseen **kenen**, kun puhutaan ihmisestä.

Kenen poika liro on?

Eilan ja Ossin.

Kenen mies Ossi on?

Ossi on Eilan mies.

Kun puhutaan jostakin muusta kuin ihmisestä, genetiivi vastaa kysymykseen minkä.

Kirahvin kaula on pitkä.

Luokan ovi on kiinni.

Auton avain on hukassa.

Genetiivillä ja monikon nominatiivilla on sama vartalo. Vartalo on sanan se osa, joka jää jäljelle, kun pääte (monikon -t tai genetiivin -n) otetaan pois.

nominatiivi

luokka
kauppa
kaupunki
ranta
leipä
kumpi
äiti
hammas
puhdas

joskus **i** muuttuu **e**:ksi

mäki
joki

joskus **-s** muuttuu vokaaliksi:

kaunis
kallis

pääte **-nen** menee pois ja tilalle tulee **-se-**:

nainen
ihminen

-e > -ee-

kone
huone
hame

monikko

luokat
kaupat
kaupungit
rannat
leivät
kummat
äidit
hampaat
puhtaat

mäet
joet

kauniit
kalliit

naiset
ihmiset

koneet
huoneet
hameet

genetiivi

luokan
kaupan
kaupungin
rannan
leivän
kumman
äidin
hampaan
puhtaan

mäen
joen

kauniin
kalliin

naisen
ihmisen

koneen
huoneen
hameen

nominatiivi**-t > -e-**lyhyt
kevyt**monikko**lyhyet
kevyet**genetiivi**lyhyen
kevyen**-in > -ime-**avain
puhelinavaimet
puhelimetavaimen
puhelimien**-si > -de-**käsi
vesi
uusi
kuusi (6)kädet
vedet
uudet
kuudetkäden
veden
uuden
kuuden**Huom!**

kuusi (puu)

kuuset

kuusen

Partitiivi:

kuusi (puu)

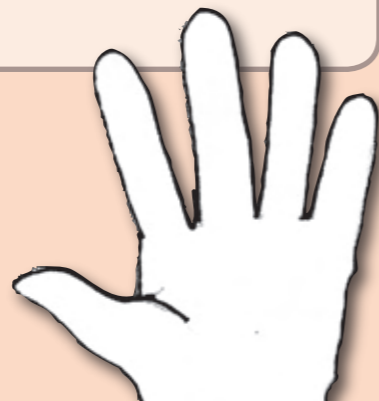
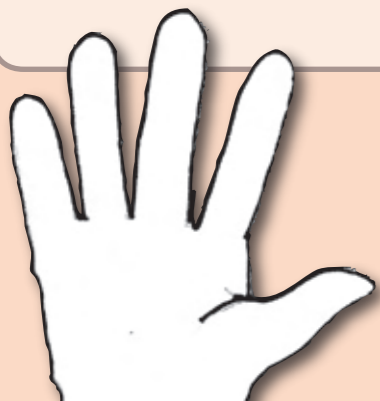
kuusta

Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto.

kuusi (6)

kuutta

Tulen kotiin ennen kuutta.

Harjoitus 1.**Pane annettu sana oikeassa muodossa lauseeseen.**

Minkä _____ (maa) kansalainen sinä olet?

Asun _____ (Turku) keskustassa, Eerikinkadulla.

Mitkä ovat Aku Ankan _____ (kolme) veljenpojan nimet?

Tämänkin _____ (pankki) osakkeet ovat

menettäneet arvonsa.

Voiko _____ (järvi) yli kävellä?

Oletko yrittänyt panna vasemman _____ (käsi)

hansikasta oikeaan käteen?

Tunnetko _____ (Olkkonen) perheen?

Mikä on Iiron ja Villen _____ (sisar) nimi?

_____ (työtön) aika tulee helposti pitkäksi.

Eilan _____ (mies) nimi on Ossi.

Harjoitus 2. Vastaa kysymyksiin:

1. Minkä maan pääkaupunki on Ateena?
2. Minkä maan pääkaupunki on Rooma?
3. Minkä maan pääkaupunki on Helsinki?
4. Minkä maan pääkaupunki on Tukholma?
5. Minkä maan pääkaupunki on Kabul?
6. Minkä maan pääkaupunki on Tunis?
7. Minkä maan pääkaupunki on Addis Abeba?
8. Minkä maan pääkaupunki on Teheran?
9. Minkä maan pääkaupunki on Ankara?
10. Minkä maan pääkaupunki on Moskova?

ADJEKTIIVIT

Hiiri on **pieni**.

Millainen etana on? Se on **hidas**.

Millainen strutsi on? Se on **nopea**.

ADJEKTIIVIEN VERTAILU

iso - isompi - isoin

vanha – vanhempi – vanhin

nuori – nuorempi – nuorin

Lintu on pieni.

Sammakko on pienempi kuin lintu.

Perhonen on pienin.

pieni – pienempi – pienin

positiivi – komparatiivi – superlatiivi

Millainen lintu on? Se on pieni.

Kumpi on pienempi, sammakko vai lintu?

Kuka on teidän perheen pienin?

Kuka on paras kaverisi?

Kumpi on vanhempi, Turku vai Helsinki? Turku.

Mikä on Suomen suurin järvi? Saimaa.

ERÄIDEN VERBIEN TAVALLISIMPIA REKTIOITA

V + N (verbi + nomini)

(* = verbillä on toinen melko tavallinen rektio)

V + N: ILLATIIVI

(Mihin? Keneen?)

ihastua

kyetä

kyllästyä

nojata

osallistua

osua

perustua

rakastua

sairastua

sekoittaa

sopeutua

tottua

tutustua

törmätä

vedota

viitata

yhtyä

Harjoitus 3.

Pane annettu sana oikeassa muodossa lauseeseen.

Kalevala perustuu _____ (vanhat kansanrunot).

Eila tutustui _____ (Essi) pihalla.

Yhdyn _____ (edellinen puhuja).

_____ (tämä) ei totu ikinä.

V + N: ILLATIIVI /ALLATIIVI (Mihin? Keneen?/ Mille? Kenelle?)

antaa
asettaa
astua
avata
huutaa
jatkaa
johtaa
joutua
jättää
jäädä
kelvata
kokoontua
kuulua
mahtua
*muuttaa

piilottaa
piirtää

päästä
saapua
sijoittaa
*ulottua
unohtua
vastata
*viedä:

*Trukinkuljettaja vie
tavaroita varastoon.*

yhdistää

Harjoitus 4.

Pane annettu sana oikeassa muodossa lauseeseen.

Vastaathan _____ (kirjeeni).
Anna se _____ (minä)!
Astu _____ (laiva)!
Laiva saapuu _____ (satama).
Muutin Tampereelta _____ (Turku).

V + N: ALLATIIVI (Mille?/Kenelle?)

aiheuttaa
esitellä
hymyillä
kertoa
*kuulostaa
*lainata
*laulaa
luvata
mahtaa
*näyttää

opettaa
*puhua
*sanoa
selittää
*tuoksua
valehdella
varata
*vuokrata

Harjoitus 5.

Pane annettu sana oikeassa muodossa lauseeseen.

Näytä se _____ (minä)!
Opetan _____ (ulkomaalaiset) suomea.
Varasin ajan _____ (terveydenhoitaja).
Essi kertoo _____ (liro) salaisuuden.

V + N: INESSIIVI (Missä? Kenessä?)

epäonnistua
*erehtyä
hylätä
julkaista
*neuvoa

*onnistua
*tapahtua
voittaa

Harjoitus 6.

Pane annettu sana oikeassa muodossa lauseeseen.

Onnistuin _____ (testi).
Hänen juttunsa julkaistiin _____ (sanomalehti).
Onnettomuus tapahtui _____ (Espoo).
Hän voitti _____ (olympialaiset) kultaa.
Me epäonnistuimme _____ (pääsykoe).
Hänet hylättiin _____ (kilpailu).
Erehdyin _____ (tämä asia).

V + N: INESSIIVI/ADESSIIVI (Missä? Kenessä? / Millä? Kenellä?)

asua
elää
esiintyä
kohdata
käydä
maata
menestyä

nukkua
olla:
*Tarjoilija on
työssä ra-
vintolassa.*
*pelata
seisoa

sijaita
*syntyä
tavata
vieraila
viihtyä
viipyä
yöpyä

Harjoitus 7.

Pane annettu sana oikeassa muodossa lauseeseen.

Nyt asun _____ (Suomi).
Kävin kesällä _____ (Ahvenanmaa).
Ville makaa _____ (sohva).
Iiro nukkuu _____ (sänky).
Tukholma on _____ (Ruotsi).
Kekkonen syntyi _____ (sauna).
Hirvi elää _____ (metsässä).

V + N: ELATIIVI (Mistä? Kenestä?)

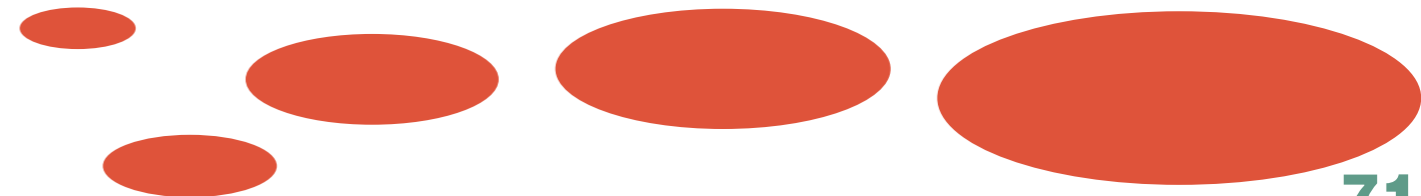
erottaa
haaveilla
huolehtia
huolestua
iloita
johtua
jutella
kehittyä
keskustella
kiinnostua
kilpailla
koostua
kärsiä
luennoida
lukea
luopua

masentua
nauttia
neuvotella
palkita
pelastaa
piristyä
*pitää:
*Pidän hampurilaisesta
ja Kokkisesta.*
puhdistaa
puhua
riidellä
sopia
valittaa
vapautua
yllättyä

Harjoitus 8.

Pane annettu sana oikeassa muodossa lauseeseen.

Iiro pitää _____ (jäätelö).
Eila ja Ville juttelevat _____ (viikonloppu).
Essi ja hänen äitinsä nauttivat _____ (aurinko).
Pojat kiinnostuvat _____ (tytöt), kun tulevat teini-ikänsä.
Tytöt haaveilevat _____ (rakkaus).

V + N: ELATIIVI/ABLATIIVI (Mistä? Kenestä?/Miltä? Keneltä?)

etsiä
irrota
irrottaa
*kaataa
kuulla
kysyä: Kysyin postinkanta-
jalta, olenko saanut kir-
jeen Pedrolta Espanjasta.
löytyä
löytää
myöhästyä

ostaa
ottaa
poistaa
pyytää
päästä
*saada
*tulla
*tuoda
*ulottua
*vuokrata

Harjoitus 9.

Pane annettu sana oikeassa muodossa lauseeseen.

Oletko kuullut _____ (hän)?
Vene irtoaa _____ (laituri).
Älä myöhästy _____ (bussi).
Kysy _____ (minä), jos et tiedä.
Pääsen _____ (työ) kolmelta.
Olli kaataa mehua _____ (kannu) lasiin.
Osta _____ (kauppa) maitoa.

Harjoitus 10. Pane oikea sana lauseeseen.

Ville _____ suomalainen. Hän _____ suomea.
Mitä kieltä sinä _____?
Essin isä _____ senegalilainen.
Essi ja hänen isänsä _____ wolofia.
Kuka sinä _____? Minä _____ Olli. _____ suomalainen.
Te _____ hyvin suomea. Mistä maasta
te _____ kotoisin?
Me _____ kotoisin Virossa.
Siksi me _____ hyvin suomea.

Harjoitus 11. Vastaa kysymyksiin.

Esimerkki: Minkälainen omena on? > Punainen.

Minkälainen banaani on? _____
Millainen ukki on? _____
Millainen yö on? _____
Millainen päivä on? _____
Minkälainen norsu on? _____
Minkälainen Eila on? _____
Millainen koti on? _____
Minkälainen äiti on? _____
Millainen appelsiini on? _____
Millainen paprika on? _____
Millainen talvi on? _____
Millainen liro on? _____
Millainen hiiri on? _____

Sanasto

Kirjoita muistiin
kappaleen uudet
sanat suomeksi
ja omalla
äidinkielelläsi.

Opettele uudet
sanat.

Millainen sää on?

Aurinko paistaa.

- Hei Eila.
- Hei Olli. Ihana ilma!
- Niin on. On kaunis sää. Mitäs meinaatte tehdä?
- En tiedä. Ehkä me mennään rannalle ottamaan aurinkoa ja uimaan.
- Hyvä idea. Varokaa kuitenkin ettei iho pala.
- Joo toki. Meillä on aurinkorasvaa mukana.
- Ei sekään auta jos on liian kauan auringossa.
- Näin on.

Sataa.

- Hei Ossi.
- Terve. Tänään on huono sää.
- Niin on. Sataa vettä. Ei ole mitään tekemistä kun on näin kurja ilma.
- No voihan sitä istua kotona ja lukea.
- Se on totta! Taidankin heti lähteä kirjastoon!

Tuulee.

- Huomenta.
- Huomenta. Onpas kauhea tuuli.
- Sanos muuta. Ajattelin mennä purjehtimaan ja kysyä sinua mukaan, mutta taitaa olla turhan kova tuuli.
- Joo, mennään joskus toiste. Nyt on melko kylmäkin.
- Niin on.
- No mitäs tehtäisiin?
- Mennäänkö kahville?
- Mennään vain.

Sataa lunta.

- Hei. Sataa lunta.
- Kiva ilma. Voi tehdä lumiukkoja, lumilyhtyjä ja vaikka mitä!

On ukkonen.

- Kauhea sää.
- Älä muuta sano. Kamala ukkonen. Minä vähän pelkään ukkosta.
- Kukapa ei pelkäisi.

KUUKAUDET	VUODENAJAT
tammikuu	
helmikuu	
maaliskuu	kevät
huhtikuu	
toukokuu	
kesäkuu	kesä
heinäkuu	
elokuu	
syyskuu	syksy
lokakuu	
marraskuu	
joulukuu	talvi

Missä kuussa olet syntynyt?

Kevät alkaa maaliskuussa. Maaliskuussa on vielä lunta ja pakkasta. Päivä ja yö ovat maaliskuussa yhtä pitkät, noin 12 tuntia. Kevät on upea vuodenaika. Keväällä aurinko paistaa kirkkaasti. Huhtikuussa ja toukokuussa päivä on pitkä. Lumi sulaa. Linnut tulevat takaisin. Toukokuussa on lämmin. Kukat kukkivat. Ruoho nousee maasta. Puihin kasvaa uudet lehdet.

Kesällä on lämmintä ja valoisaa. Aurinko paistaa. Kesällä yö on lyhyt. Pohjois-Suomessa ei ole yötä, sillä aurinko paistaa koko vuorokauden, 24 tuntia. Kesä on Suomessa noin kolme kuukautta: kesäkuu, heinäkuu ja elokuu. Kesällä on vihreää. Suomen kesä on lyhyt mutta kaunis.

Mikä vuodenaika nyt on? Kevät.
Milloin on vappu? Keväällä.
Mikä vuodenaika tulee kevään jälkeen? Kesä.
Milloin on juhannus? Kesällä.
Mikä vuodenaika tulee kesän jälkeen? Syksy.
Milloin koulut alkavat? Syksyllä.
Mikä vuodenaika tulee syksyn jälkeen? Talvi.
Milloin on joulukuu? Talvella.

Syksyn kuukaudet ovat syyskuu, lokakuu ja marraskuu. Syksyn värit ovat keltainen, punainen ja ruskea. Syksyllä lehdet kellastuvat ja putoavat maahan. Illalla on pimeää. Syksyllä sataa ja tuulee. Muuttolinnut lentävät etelään.

Talvella sataa lunta. Lumesta voi tehdä lumipalloja, lumiukkoja, lumilyhtyjä ja jopa lumilinnoja, jos lunta on paljon. Joulukuu, tammikuu ja helmikuu ovat talvea. Talvi on kylmä ja pimeä vuodenaika. Silloin päivä on lyhyt ja yö pitkä. Pohjois-Suomessa koko päivä on pimeä. Etelä-Suomessa on valoisaa muutama tunti. Lapset pitävät talvesta, sillä silloin voi luistella ja hiihtää. Ja mikä parasta: talvella vietetään joulua! Silloin joulupukki tuo lahjoja kaikille kilteille lapsille. Ja kaikki lapsethan ovat kiltejä – ja niin ovat aikuisetkin, ainakin jouluna.

Kysymyksiä:

1. Onko talvi lämmin?
2. Paistaako kesällä aurinko?
3. Tuuleeko syksyllä?
4. Onko toukokuu kevättä?
5. Sataako joulukuussa lunta?
6. Onko päivä kesällä pitkä?
7. Onko yö lyhyt helmikuussa?
8. Onko lokakuussa vihreää?
9. Pitävätkö lapset talvesta?
10. Mistä vuodenajasta sinä pidät?
11. Mikä kuukausi on nyt?
12. Mikä oli edellinen kuukausi?
13. Mikä on seuraava kuukausi?
14. Mikä päivä on tänään?
15. Mikä päivä on huomenna?
16. Mikä päivä oli eilen?
17. Mikä päivä on ylihuomenna?
18. Mikä päivä oli toissapäivänä?
19. Millainen sää on tänään?
20. Millainen sää oli eilen?

V + V (verbi + verbi)

(* = verbiin voi liittyä toisenkin muotoinen verbi)

V + V: 1. INFINITIIVI

aikoa:

Mitä aiot tehdä tänään?

ajatella

alkaa

antaa

haluta:

Haluan ostaa uuden takin.

huomata

jaksaa

kannattaa

muistaa:

Muista tiskata astiat ja kastella kukat!

osata

pelätä

päättää

saada

tahtoa

tarvita

täytyä:

Minun täytyy mennä nyt kotiin.

voida

ymmärtää

yrittää:

Yritä tulla ajoissa tunnille!

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Sauna

Suomessa on saunottu ainakin tuhat vuotta.

Saunassa kiuas.

Siinä on kiviä,

jotka lämmitetään.

Lämpö varastoituu

kiviin ja kiuas pysyy

pitkään kuumana. Kun joku heittää löylyä, kivikasa alkaa höyrytä. Sitä sanotaan löylyn lyömiseksi. Kun sanotaan "lyö löylyä", tarkoitetaan:

'heitä löylykauhalla vettä ämpäristä kiville'.

Suomalaiset rakastavat saunomista. Maassamme on yli 1,5 miljoonaa saunaa. Monet niistä ovat perinteisiä puulämmitteisiä saunoja järven tai meren rannalla.

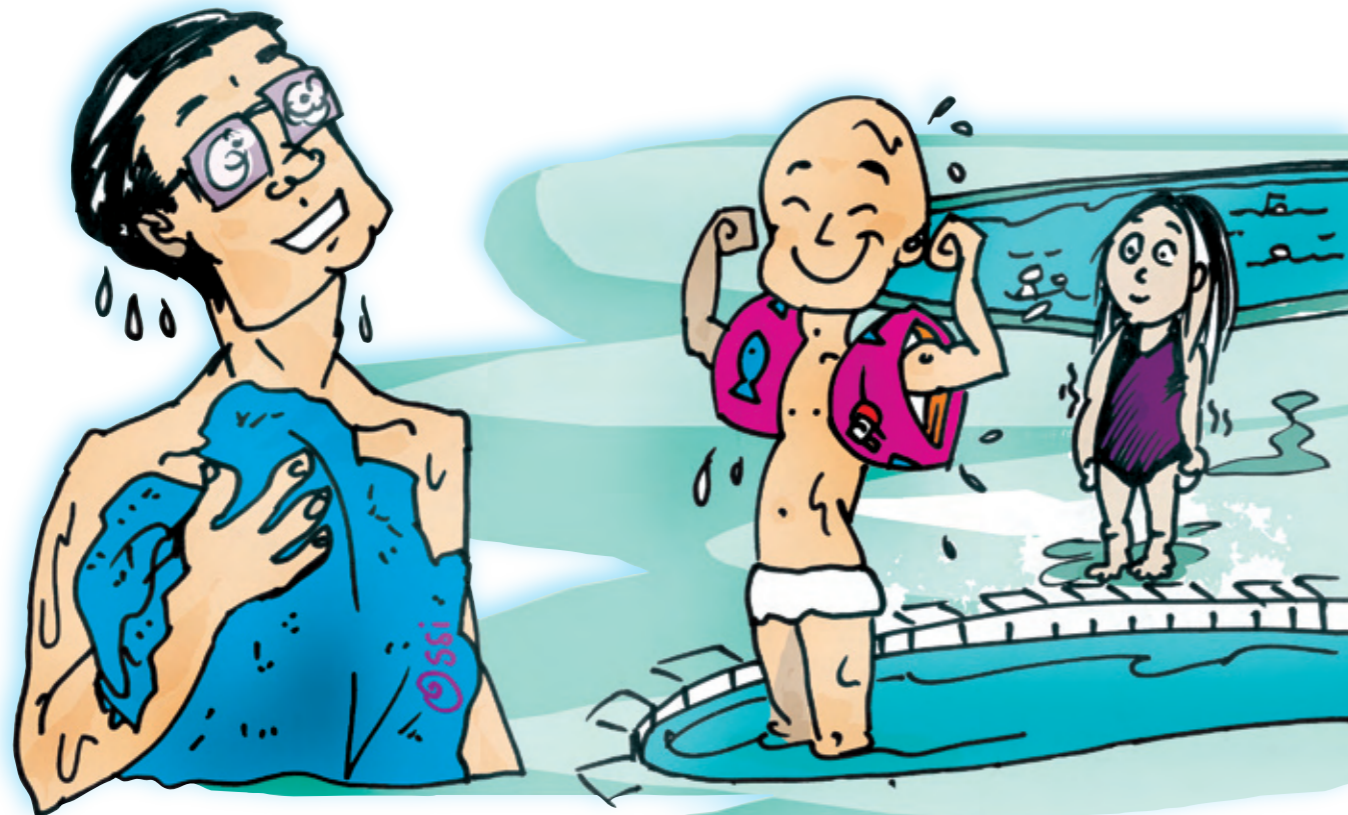
Oma sähkösauna on nykyisin yleinen esimerkiksi kerrostaloissa. Ekologisesti järkevämpää on tietenkin, että kerrostalossa on vain yksi sauna, jossa perheet käyvät vuorotellen. Näin säästyy sähköä.

Uimahallissa

Ossi ja Iiro ovat menossa uimaan. Ossi pakkaa kassiin pyyhkeet, suihkusaippuan, deodorantin, puhtaat kalsarit ja sukat sekä tietenkin uimahousut itselleen ja pojalleen. Sitten he kävelevät uimahalliin, sillä se on niin lähellä heidän kotiaan, että he eivät tarvitse bussia.

Uimahallin kassalla Ossi maksaa pääsymaksun ja saa pukukopin avaimen. Ossi vuokraa myös uimalasit, ettei kloorivettä mene silmiin. Sitten Ossi ja Iiro menevät pukuhuoneeseen riisuutumaan. He panevat vaatteet samaan kaappiin.

Ossi ja Iiro käyvät ensin suihkussa ja menevät sitten saunaan. Siellä ei ole paljon ihmisiä, vain muutama eläkeläinen ja opiskelija, sillä kello on vasta kaksi. Ossi heittää löylyä. Hän pitää kovista löylyistä. Iiron on liian kuuma. Hän menee alimmalle lauteelle istumaan. Eläkeläismiehet juttelevat saunassa mielellään. Opiskelijat ovat hiljaisempia, he ovat tulleet tänne uimaan. Joskus kyllä joku opiskelija innostuu jonkun tuttunsa kanssa puhumaan viikonlopun vietosta. Eläkeläismiehet puhuvat yleensä politiikasta.

Kysymyksiä:

1. Mihin Ossi ja Iiro ovat menossa? _____

2. Mitä seuraavista Ossi ei ota mukaan?

- d) deodorantti
- e) puhtaat kalsarit
- f) sukat
- g) uimahousut
- h) uimalasit

3. Miksi Ossi ja Iiro kävelevät uimahalliin? _____

4. Ossi vuokraa uimalasit,

- d) ettei kloorivettä mene silmiin
- e) koska hänellä on huono näkö
- f) koska hän on sinisilmäinen

5. Mitä Ossi tekee saunassa?

- a) Heittää huulta.
- b) Heittää löylyä.
- c) Heittää tikkaa.
- d) Heittää vettä.
- e) Heittää keihästä.
- f) Heittää veivin.

6. Mistä eläkeläismiehet puhuvat saunassa? _____

3. infinitiivi

(* = verbiin voi liittyä toisenkin muotoinen verbi)

V + V: 3. INFINITIIVI

luistelemaan	he luistelevat
hihtämään	he hihtävät
syömään	he syövät

V + V: 3. INFINITIIVIN ILLATIIVI (-maan, -mään)

auttaa
erehtyä
erikoistua
hakea
herättää
innostua
joutua
jättää
jäädä
kannustaa
kehottaa
kehottaa
kyllästyä
lähettää
lähteä

mahtua
olla + ADJEKTIIVI
opetella
panna
pyrkä
pystyä
päästä
ruveta
ryhtyä
suostua
tottua
*tulla
*väsyä

V + V: 3. INFINITIIVIN INESSIIVI (-massa, -mässä)

käydä
maata
olla
seisoa

Missä käyt syömässä? Jossakin ravintolassa.
Missä käyt luistelemassa? Koulun kentällä.
Missä käyt uimassa? Talvella uimahallissa, kesällä
meressä tai järvessä.

V + V: 3. INFINITIIVIN ELATIIVI (-masta, -mästä)

estää
kieltäytyä
kieltää
lakata
luopua
*tulla
varoa
varoittaa

V + V: VERBAALISUBSTANTIIVI (-minen)

aloittaa
harrastaa
inhota
jatkaa
kiinnostua
lopettaa

nauttia
rakastaa
suunnitella
tykätä
vastustaa
vihata

V + N: ABLATIIVI (Miltä? Keneltä?)

*haista
*kuulostaa
*maistua
näyttää
*tuoksua
*tuntua
vaatia
vaikuttaa

Pippuri maistuu
vahvalta.

Korianteri tuoksuu
hyvältä.

Harjoitus 1. Tee lauseita mallin mukaan.

Poimi alla olevasta taulukosta sanoja. Lauseessa pitää olla vähintään kolme sanaa: yksi oikeasta, yksi keskimmäisestä ja yksi vasemmasta luettelosta. Muista taivuttaa sanoja!

Malli: Poika kuorii omenan.

poika	tuoksua	omena
mies	kuulostaa	kaunis
omena	maistua	hyvä
nainen	tuntua	seksikäs
tyttö	näyttää	kiltti
Madonna	kuoria	vanha

Harjoitus 2. Kuinka monta?

Malli: poika (5) -> viisi poikaa

mies (2) ->

nainen (3) ->

tyttö (4) ->

Harjoitus 3. Vastaa kysymyksiin.

- a) Kuka sinä olet? _____
- b) Minkämaalainen olet? _____
- c) Mistä olet kotoisin? _____
- d) Mitä kieliä puhut? _____
- e) Mikä on sinun ammattisi? _____
- f) Mitä harrastat? _____

Harjoitus 4. Tee kysymyksiä.

- a) _____? Puhun suomea ja ruotsia.
- b) _____? Olen suomalainen.
- c) _____? Suomesta.
- d) _____? He menevät uimaan.
- e) _____? Hän pitää pitsasta.
- f) _____? Hän soittaa pianoa.

Harjoitus 5. Tee kysymyksiä.

- a) _____? Suomeen.
- b) _____? Nigeriasta.
- c) _____? Ranskassa.
- d) _____? Saunasta.
- e) _____? Jäätelöstä.
- f) _____? Kynällä.
- g) _____? Bussilla.
- h) _____? Tampereella.
- i) _____? Hyvältä.
- j) _____? Vantaalta.

Harjoitus 6. Yhdistä sana ja kuva.

omena tiikeri appelsiini

banana lentokone

päärynä kirja mansikka

viinirypäle

VIIKONPÄIVÄT

arkipäivät

maanantai

tiistai

keskiviikko

torstai

perjantai

viikonloppu

lauantai

sunnuntai

MILLOIN JA MONELTAKO?

MILLOIN? = KOSKA?

MONELTAKO? = MIHIN AIKAAN?

Milloin

koulu alkaa?

= **Koska**

koulu alkaa?

- Koulu alkaa

maanantaina.

- Koulu alkaa

tammikuussa.

Moneltako

koulu alkaa? =

Mihin aikaan

koulu alkaa?

- Koulu alkaa

yhdeksältä

(= klo 9.00).

Milloin nähdään?

= **Koska**

nähdään?

- Nähdään

huomenna

kuudelta

(klo 18.00).

Viikonpäivä	Kuukausi	Vuodenaika	Kellonaika
maanantaina	tammikuussa	talvella	yhdeltä
tiistaina	helmikuussa	kevällä	kahdelta
keskiviikkona	maaliskuussa	kesällä	kolmelta
torstaina	huhtikuussa	syksyllä	neljältä
perjantaina	toukokuussa		viideltä
lauantaina	kesäkuussa		kuudelta
sunnuntaina	heinäkuussa		seitsemältä
	elokuussa		kahdeksalta
<i>Muita:</i>	syyskuussa		yhdeksältä
arkena	lokakuussa		kymmeneltä
viikonloppuna	marraskuussa		yhdeltätoista
	joulukuussa		kahdeltatoista

Millainen ilma on sinun kotimaassasi

- tammikuussa?
- huhtikuussa?
- heinäkuussa?
- lokakuussa?
- joulukuussa?

ILMANSUUNNAT

Pohjois-Amerikka on lännessä.

Helsinki on Etelä-Suomessa.

Pori on Länsi-Suomessa.

Joensuu on Itä-Suomessa.

Rovaniemi on Pohjois-Suomessa.

Turku on Lounais-Suomessa.

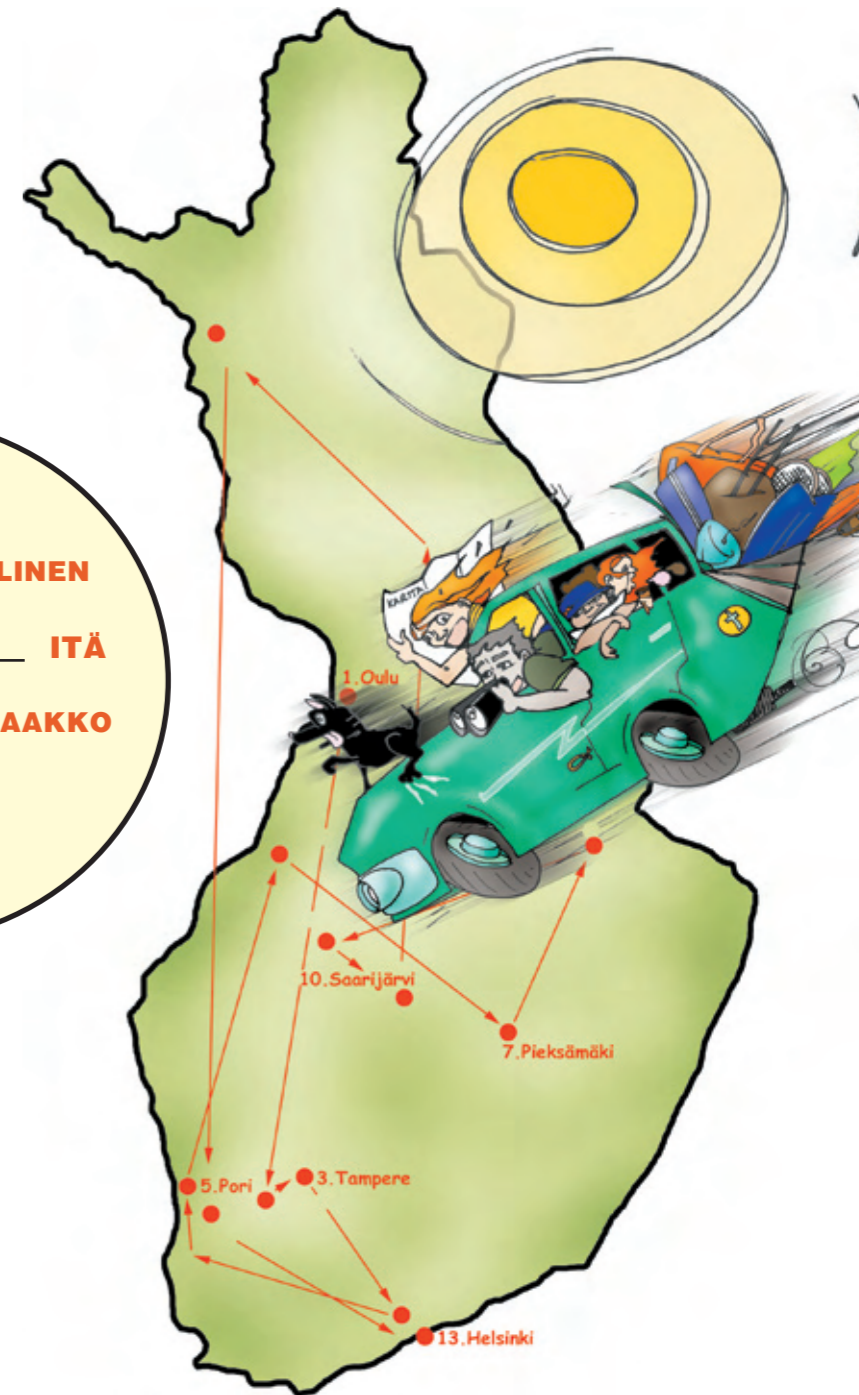
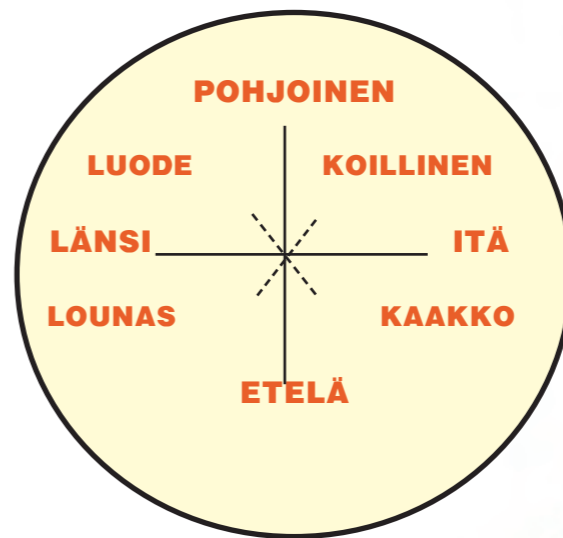
Jyväskylä on Keski-Suomessa.

Ruotsi on Suomen länsinaapuri. Itämeri on Suomen ja Ruotsin välissä. Venäjä on Suomen itänaapuri. Pohjoisessa Suomen naapurimaa on Norja. Etelässä, Suomenlahden eteläpuolella, on Viro.

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Yhdestoista kappale = 11. kappale

Kotona

On aamu. Eila ja Ossi ovat kotona. Heillä on uusi koti.
Se on vanhassa kerrostalossa Turun keskustassa.

Pihalla on puita, pensaita, hiekkalaatikko ja keinut. Pihan
ympärillä on aita. Autot eivät saa ajaa pihaan, joten lapset
saavat leikkiä rauhassa.

"Miksi uuni on päällä?" Ossi kysyy.

"Ukkokulta, tänään syödään mussakaa", Eila sanoo.

Ossi hymyilee. Hänestä aito kreikkalainen ruoka on
ihanaa.

"Tarvitseeko käydä kaupassa?" Ossi kysyy.

"Mene vain", Eila sanoo. "Täytyy ostaa munakoisoa,
tomaattipyreetä ja persiljaa."

Ossi menee kauppaan. Hän on aina valmis tekemään oman
osuutensa kotitöistä.

Kysymyksiä:

1. Mikä vuorokaudenaika on?
2. Missä Eila ja Ossi ovat?
3. Millainen Eilan ja Ossin koti on?
4. Missä Eila ja Ossi asuvat?
5. Mitä pihalla on?
6. Missä Ossi käy?

liro on Eilan ja Ossin poika. Hän pitää
jalkapallosta. Hän on hyvä maalivahti.

HEDELMIÄ

PÄÄRYNÄ

BANAANI

MANDARIINI

LUUMU

PERSIKKA

APPELSIINI

OMENA

SITRUUNA

KIIVI

KIRSIKKA

Ukki ja mummi ovat retkellä. Eväskorissa on
leipää, mehua ja hedelmiä: appelsiineja,
mandariineja, kiivejä, luumuja ja kirsikoita.

Sanasto

Kirjoita muistiin
kappaleen uudet
sanat suomeksi ja
omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Ossi vilustuu

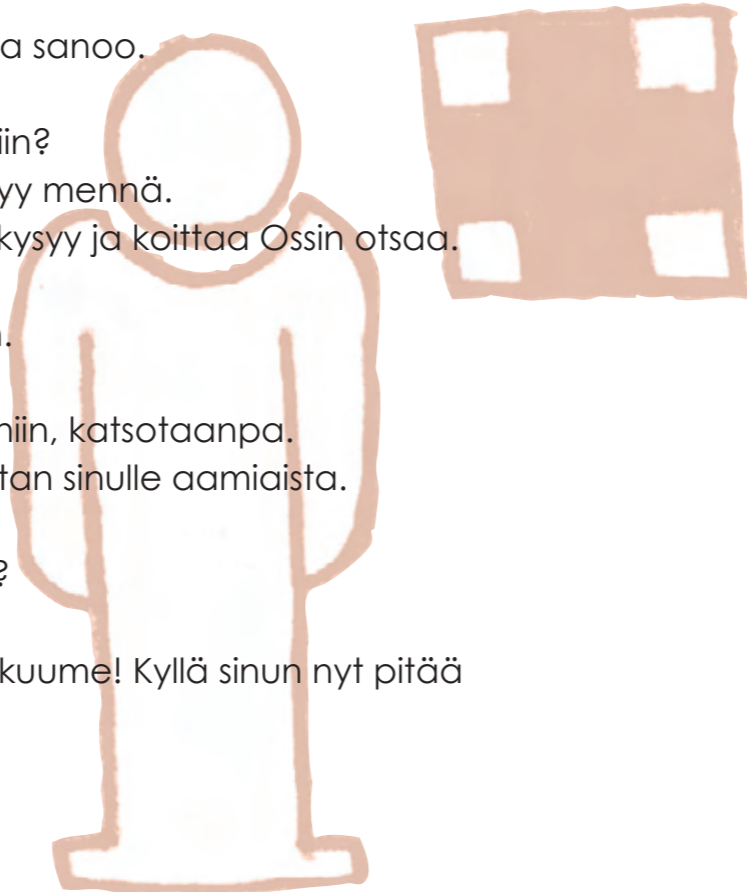
Ossilla on huono olo. Nenä vuotaa ja kurkkua kutittaa, lihaksia särkee ja joka paikkaan sattuu. Häntä ei huvittaisi nousta sängystä ylös.

- Kyllä sinulla taitaa olla flunssa, Eila sanoo.
- Joo, niin minulla varmaan on.
- Pitäisiköhän sinun mennä lääkäriin?
- Äh, en viitsi. Töihinhän tässä täytyy mennä.
- Onkohan sinulla kuumetta? Eila kysyy ja koittaa Ossin otsaa.
- Voi olla, on vähän huuto olo.
- Odotas kun haen kuumemittarin.
- Älä nyt hössötä.
- Kyllä terveys on tärkeä asia. No niin, katsotaanpa.

Makaa siinä nyt niin minä laitan sinulle aamiaista.

- Okei.
- No, mitäs se näyttää?
- 38,5 astetta.
- Sehän on aika kova kuume! Kyllä sinun nyt pitää mennä lääkäriin.

Ossi soittaa terveyskeskukseen. Hän saa ajan terveydenhoitajalle. Ensin Ossi menee ilmoittautumaan. Sitten hän jää istumaan ja odottamaan. Hoitaja kutsuu nimeltä.

- Olkkonen.
- Terve.
- Käykää siihen istumaan. No niin, mikäs teitä vaivaa?
- Minulla on kuumetta, nuhaa ja yskää.
- Ahaa. Teillä on siis flunssa.
- Niin on.
- Okei. Minä kirjoitan teille kolme päivää sairauslomaa. Levätkää, pysykää sängyssä ja juokaa paljon.
- Olutta vai viiniä?
- No höpsis, vettä ja mehua ja sen sellaista. Syökää hedelmiä ja marjoja, niissä on c-vitamiinia. Se nopeuttaa paranemista. Jos ei mene sillä ohi niin tulkaa sitten uudestaan ja saatte lähetteen lääkärille.
- Okei... kiitos ja näkemiin.
- Hei älkää menkö siitä ovesta, se on henkilökunnan ruokala. Ulko-ovi on tuolla.
- Ai anteeksi. Taidan olla vähän tokkurassa.
- Sellaista se on, kun on kuumetta.

täytyy / ei tarvitse + infinitiivi:

Nyt **täytyy mennä** lääkäriin / töihin / kotiin / kurssille.

Teidän ei tarvitse olla huolissanne.

Sinun ei tarvitse mennä.

3. infinitiivi:

Ossi menee ilmoittautumaan.

Ossi jää istumaan ja odottamaan.

terveyskeskus
ajanvaraus
lääkäri

Lääkäri kirjoittaa Ossille lääkemääräyksen
eli reseptin.

Huom.

Sanalla resepti on
kaksi merkitystä:
1) lääkemääräys
2) ruokaohje.

Ihminen

YKSI IHMINEN

kaikki ihmiset

yksi hius: kaikki HIUKSET

Yksikön imperatiivi tehdään minä-persoonan vartalosta:
minä **hoidan** > Hoida! Hoida nyt itsesi kuntoon!

paranen > Parane pian!

tule: Tule kirjoittamaan se taululle!

Yksikön imperatiivia käytetään esimerkiksi ruokaohjeissa eli resepteissä:

MUSSAKA

6 HENGELLE

- 2 kg keskikokoisia munakoisoja
- suolaa
- 1 iso sipuli hienonnettuna
- oliiviöljyä
- 1 kg jauhelihaa (nautaa tai lammasta)
- 1 kg kuorittuja ja paloiteltuja tomaatteja
- ½ lasillista valkoviiniä
- silputtua persiljaa

Leikkaa munakoisot ohuiksi viipaleiksi, ripottele päälle suolaa ja anna mehustua tunnin verran.

Ruskista sipuli kevyesti parissa lusikallisessa öljyä ja lisää jauheliha. Murusta lihaa haarukalla paiston aikana. Lisää tomaatit, valkoviini ja persilja. Mausta suolalla ja pippurilla ja anna hautua 45 minuuttia.

Huuhto, kuivaa ja paista munakoisoviipaleet kevyesti molemmin puolin öljyssä.

Asettele munakoisoviipaleet ja liha-tomaattiseos kerroksittain voideltuun gratiinivuokaan. Ripottele päälle juustoraastetta. Paista uunin keskiosassa 175 asteessa 45 minuuttia.

Kysymyksiä:

1. Paljonko munakoisoa tarvitaan?
2. Mitä munakoisolle tehdään?
3. Mitä sipulille tehdään?
4. Kuinka kauan mussakaa paistetaan?
5. Missä mussakaa paistetaan?

Monikon imperatiivi tehdään infinitiivin vartalosta. Pääte on -kaa tai -kää:

mennä > **menkää** kotiin!

tulla > **tulkaa** tänne!

Monikon imperatiivia käytetään myös yhdelle henkilölle puhuttaessa, kun halutaan olla kohteliaita:

Levätkää!

Pysykää sängyssä!

Juokaa paljon!

Tulkaa!

Kielteiseen imperatiiviin tulee kieltoverbi **älä**:

Tule! **Älä** tule!

Mene! **Älä** mene!

Älä ole huolissasi!

Monikossa kielteiseen imperatiiviin tulee kieltoverbi **älkää** ja pääte -**kö**:

Älkää men**kö** siitä ovesta!

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Kolmastoista kappale = 13. kappale

Ulkona ja sisällä

Eila ja hänen työkaverinsa ovat sisällä, toimistossa.

Eila pelaa lentopalloa ulkona, pallokentällä.

Puu ja kukka ovat ulkona. Pöytä ja tuoli ovat sisällä. Kun olemme sisällä, voimme katsoa ikkunasta ulos. Jos ikkuna on auki, voi kärpänen lentää sisään.

Missä auto on?
Se on ulkona.

Missä lamppu on?
Se on sisällä.

Harjoitus 1. Keksi lisää kysymyksiä ja vastauksia!

HARJOITUS 2. Vastaa kysymyksiin.

1. Missä käyt, jos haluat ostaa leipää?
2. Missä käyt, jos haluat ostaa kalaa?
3. Missä käyt, jos haluat lähettää kirjeen kotimaahasi?
4. Missä käyt, jos haluat nostaa rahaa tililtäsi?
5. Missä sairaita ihmisiä hoidetaan?

6. Missä verinäyte tutkitaan?
7. Missä odottavat äidit käyvät?
8. Missä turvapaikanhakijat asuvat?
9. Missä alkuhaastattelu tehdään?

PAIKKOJA

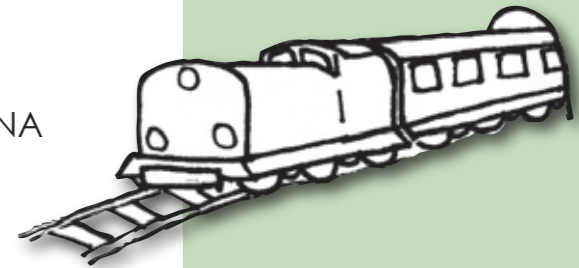
KAUPPA	POLIISIASEMA
TORI	KESKUSTA
POSTI	PANKKI
SAIRAALA	LABORATORIO
NEUVOLA	VASTAANOTTOKESKUS

HARJOITUS 3. Vastaa kysymyksiin.

2. Millä menet keskustaan?
3. Millä johtaja tulee töihin?
4. Millä Eila ajaa?
5. Millä voi mennä Helsinkiin?
6. Mistä bussit lähtevät?
7. Mistä juna lähtevät?
8. Millä voi mennä vastaanottokeskuksesta sairaalaan?
9. Missä odotat bussia?

KULKUVÄLINEITÄ ym.

BUSSI, LINJA-AUTO		
AUTO	PYÖRÄ	JUNA
BUSSIASEMA	RAUTATIEASEMA	
TAKSI	PYSÄKKI	

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Juhlitaan!

Pääsiäinen

Kevättalvella, maaliskuussa tai huhtikuussa, Iiro ja Essi lähtevät luontoretkelle Turun Hirvensaloon. He löytävät leskenlehtiä ja pajunkissoja.

Palmusunnuntaina Iiro ja Essi menevät virpomaan: he pukeutuvat pääsiäisnoidiksi ja kulkevat ovelta ovelle, heiluttelevat pajunoksia ja lausuvat: "Virvon, varvon, tuoreeksi, terveeksi, tulevaksi vuodeksi; vitsa sulle, palkka mulle." He ojentavat värikkäin höyhenin koristellun pajunvitsan naapurille ja saavat palkaksi suklaamunia ja muita karkkeja.

Palmusunnuntain jälkeen tulee pääsiäinen. Pääsiäisaikaan kuuluvat kiirastorstai ja pitkäperjantai sekä ensimmäinen ja toinen pääsiäispäivä. Pääsiäinen on uskonnollinen juhla. Kristityt viettävät sitä Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemuksen muistoksi. Suomessa pääsiäinen on myös kevääntulon juhla. Talvi on ohi. Kodeissa tehdään pääsiäiskoristeita ja pääsiäisruokaa, kasvatetaan rairuohoa ja maalataan kananmunia. Kirjavat kananmunat ja tiput koristavat pöytiä. Narsissi on pääsiäisen kukka.

Kun Ossi pääsee töistä, hän ostaa lähikaupasta munia, mämmiä ja narsisseja. Pääsiäisenä syödään lammasta, kananmunia ja mämmiä.

Pääsiäisaikaan kirkoissa soitetaan pääsiäismusiikkia. Tunnetuimpia teoksia ovat J. S. Bachin Matteus-passio, Pergolesin Stabat mater ja Scarlattin Salve Regina.

Vappu

Vappu on suomalaisista juhlista railakkain ja karnevaalihenkinen. Vappu on koko kansan juhla. Riehakkaimmin ja pisimpään sitä juhlivat kai opiskelijat.

Vapunaatto on 30. huhtikuuta. Vapunpäivä eli 1. toukokuuta on kansallinen vapaapäivä. Vapunpäivä on myös liputuspäivä. Monien mielestä vappu merkitsee kevään alkamista. Vappuna on kuitenkin usein melko kylmää.

Suomen kielen sana vappu tulee Valpurista. Hän oli 700-luvulla Saksan Baijerissa elänyt nunna, josta tuli pyhimys 1. toukokuuta. Nunnat ovat naisia, jotka asuvat luostarissa. He eivät mene naimisiin, vaan pyhittävät elämänsä Jumalalle. Samanlaisia

miehiä kutsutaan munkeiksi. Suomessa on kaksi luostaria, Valamon munkkiluostari ja Lintulan nunnaluostari. Molemmat ovat ortodoksisia ja sijaitsevat Heinävedellä. Kansainvälisesti kuuluisa meidän aikamme nunna oli Äiti Teresa. Hän auttoi köyhiä ja nälkäänäkeviä. Toukokuun ensimmäistä päivää juhlittiin kuitenkin jo ennen kristinuskoa.

Suomeen tapa viettää vappua juhlapäivänä tuli Ruotsista. Ylioppilaat pitävät vappuna valkoisia ylioppilaslakkeja päässään. Illoisen vappujuhlijän varustuksiin kuuluvat myös muoviset silmälasit ja tekonenä, serpentiini eli värillinen paperinauha, joka roikkuu kaulassa, ja ilmapallo, joka monelta pääsee karkuun. Kaupunkien keskustat ovat täynnä ihmisiä ja myyntikojuja. Vappuna järjestetään myös kaikenlaisia tapahtumia ja konsertteja, jotka ovat yleensä täynnä ihmisiä. Vappuun kuuluvia juomia ovat sima ja kuohuviini. Perinteisiä vappuherkkuja ovat tippaleivät, munkit, perunasalaatti ja nakit.

Monet ihmiset menevät vappupäivänä piknikille eli istumaan, syömään ja juomaan puistoon. Osa ihmisistä käy perinteisellä vappulounaalla tai vappupäivän aamiaisella. Vappuaamiaiset ovat yleensä kalliita ja niihin kuuluu muun muassa silliä ja kuohuviiniä.

Juhannus

Juhannus on keskikesän juhla. Sitä vietetään noin 24. kesäkuuta. Monet suomalaiset viettävät juhannusta maalla, järven rannalla. Siellä poltetaan kokkoa. Kaupungeissa on silloin hiljaista.

Itsenäisyyspäivä

Suomi itsenäistyi 6. joulukuuta 1917. Tämän vuoksi itsenäisyyspäivää vietetään aina 6. joulukuuta. Juhlapäivä on vapaapäivä, ja päivän viettoon kuuluu monia perinteitä ja juhlia.

Aamulla järjestetään Helsingin tuomiokirkossa juhla jumalanpalvelus, joka näytetään televisiossa. Monille illan kohokohta on presidentin järjestämä itsenäisyyspäivän vastaanotto. Myös vastaanotto näytetään televisiossa, ja se on aina yksi vuoden seuratuimmista ohjelmista.

Kun Suomesta tuli itsenäinen maa, valittiin presidentti. Pian alkoi sisällissota valkoisten eli oikeiston ja punaisten eli vasemmiston välillä. Se päättyi oikeiston voittoon 1918.

Ensimmäiset linnan juhlat järjestettiin vuonna 1919. Vieraille tarjottiin silloin vain kahvia ja teetä. 1930-luvulla presidentti Svinhufvud muutti juhlan nykyiseen muotoonsa. Itsenäisyyspäivän viettoon liittyy myös muita toistuvia tapoja ja tapahtumia. Maaherrat ja erilaiset järjestöt pitävät omia juhliaan eri puolilla Suomea.

Väinö Linna kirjoitti 1954 romaanin Tuntematon sotilas, joka kertoo Suomen armeijan konekiväärikomppanian vaiheista jatkosodassa. Edwin Laine teki Linnan sotaromaanista elokuvan, jonka televisio näyttää joka itsenäisyyspäivä.

Nykyään myös maahanmuuttajat juhlivat Suomen itsenäisyyttä. Kulttuurikeskus Caisassa Helsingissä järjestetään maahanmuuttajien oma monikulttuurinen juhla.

PASSIIVI

Kodeissa **tehdään** pääsiäiskoristeita ja pääsiäisruokaa. Kasvatetaan rairuohoa ja **maalataan** kananmunia. Pääsiäisenä **syödään** lammasta, kananmunia ja määmiä. Suomessa **syödään** piirakkaa ja juodaan kahvia.

Passiivi kertoo, mitä jossain **tehdään**. Siitä ei ilmene, kuka tekee.

Passiivi tehdään

1) liittämällä infinitiivin loppuun päätte **-an** tai **-än** (verbityypit 2-5): juoda**an**, tehdä**än**, syö**dään**, olla**an**, vastata**an**, tarvita**an**.

2) Tyyppien 1 ja 6 verbeistä passiivi tehdään liittämällä päätte **-taan** tai **-tään** minä-muodon vartaloon: puhua: puhun > puhu**taan**
vanheta: vanheneen > vanheta**taan**

Jos vartalon lopussa on **-a**, se muuttuu **e**:ksi.
ostaa: ostan > ost**e**taan
laittaa: laitan > laite**e**taan

Kielteinen passiivi saadaan laittamalla verbin eteen kieltosana **ei** ja ottamalla myönteisen muodon lopusta päätte **-an** tai **-än** pois:

ostetaan > ei osteta
laitetaan > ei laiteta

Passiivia käytetään, kun ehdotetaan jotain:
"Äiti, **mennään** jo."
"Okei, **otetaan** sit nämä."

Puhekielessä passiivia käytetään me-persoonapronominin kanssa:

puhekieli:

Me mennään uimaan.
Me ostetaan kengät.
Me mennään kahville.
Me puhutaan suomea.

kirjakieli:

Menemme uimaan.
Ostamme kengät.
Menemme kahville.
Puhumme suomea.

Mihin te menette?

Me mennään kuntosalille.

HARJOITUS

Vappuna _____ (juhlia).

Silloin _____ (pitää) puheita.

Liljan patsas _____ (lakittaa) Aurajoen

rannalla. Kevätvaatteet _____ (ottaa)

esiin. Juhannuksena _____ (pitää)

hauskaa, _____ (tanssia) ja _____

(valvoa) koko yö. Ennen joulua _____ (ostaa)

joululahjoja ja _____ (tehdä) jouluruokaa.

Joulukuusi _____ (tuoda) sisään ja

_____ (koristaa).

Joulupukille _____ (laulaa).

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Viidestoista kappale = 15. kappale

Ravintolassa

Tarjoilija: Päivää. Mitä saisi olla?

Ossi: Me katsotaan vielä tätä ruokalistaa.

Tarjoilija: Haluaisitteko juoda jotakin ensin?

Ossi: Kaksi isoa olutta, kiitos.

Eila: Minä ottaisin uunimakkaraa, se on hyvää oluen kanssa.

Ossi: Hyvää ja kevyttä vai?

Eila: Ei ehkä kevyttä, mutta minulla on siihen varaa.

Ota sinä salaattia.

Ossi: Minä pidän kalasta. Minä ottaisin uunissa

paistettua kuhaa.

Tarjoilija: Kiitos. Haluaisitteko jälkiruokaa?

Ossi: Ei kiitos. Vain kahvia.

Ossi: Saisimmeko me laskun?

Tarjoilija: Tässä, olkaa hyvä.

Ossi: Paljoko se on? Jäi silmälasit kotiin.

Tarjoilija: 30 euroa.

Ossi: Olkaa hyvä.

Tarjoilija: Kiitos. Tervetuloa uudelleen!

KONDITIONAALI (-isi-)

Milloin tulee konditionaali?

1. Tekemisellä on ehto (usein **jos**-lause)
Mistä tekisit, jos saisit lottovoiton?

2. Kohtelias pyyntö tai toivomus
Saisimmeko me laskun?
Lähtisitkö lounaalle huomenna?

Millainen on konditionaali?

Konditionaalin tunnus on **-isi-**.
Tee konditionaali monikon kolmannesta persoonasta:

kysyä: he **kysyvät** –
kysyisin / en **kysyisi**

kysyisit / et **kysyisi**

hän **kysyisi** / ei **kysyisi**

vartalon **-e** ja **-i** katoavat:
olla : olen : olisiko: **Olisin** on-
nellinen.

voida : voin : **voisitteko**

pitkä vokaali > lyhyt vokaali:

saada : he saavat :

he **saisivat**

myydä : he myyvät :

he **myisivät**

jäädä : he jäävät :

En **jäisi** ulkomaille.

uo > o

juoda - he juo**vat** – joisin

yö > ö

syödä – he syö**vät** – söisin

ie > e

viedä – he vie**vät** – veisin:

Veisin työkaverini syömään.

Huom.! KÄYDÄ – he käy**vät** – kävisin:
Kävisin kaikissa maailman maissa.

HARJOITUS 1. Täydennä!

- a)** Jos suomalaiset _____ (puhua)
hitaasti, me _____ (ymmärtää).
- b)** Sinä _____ (herätä) aikaisin aamulla,
jos et _____ (katsoa) illalla tv:tä.
- c)** Jos minä _____ (syödä) paljon, _____ (tulla)
lihavaksi.
- d)** Te _____ (voida) kirjoittaa hänelle,
jos _____ (tietää) osoitteen.
- e)** Jos me _____ (lähteä) ajoissa,
emme _____ (myöhästyä).
- f)** Jos kenenkään matkapuhelin ei _____ (soida) tunnilla,
opettaja _____ (olla) iloinen.

HARJOITUS 2. Vastaa kysymyksiin!

- 1) Mitä tekisit, jos voittaisit lotossa?
- 2) Mitä tekisit, jos sinulla olisi paljon aikaa?
- 3) Mitä tekisit, jos osaisit puhua hyvin suomea?
- 4) Mitä tekisit, jos paras ystäväsi tulisi Suomeen?

OBJEKTI

Saanko kuittauksen?

Ostaisin asunnon.

Saisinko henkilöllisyystodistuksen?

En haluaisi lottovoittoa.

En ostaisi autoa.

HARJOITUS 3. Täydennä!

Nyt haluaisin kuumaa _____ (kylpy).
Tekee mieli koskettaa _____ (kissa) nenää.
Iiro haluaa tietää, miltä _____ (koiranpentu)
suu haisee.
Kenelle haluaisit ojentaa _____ (kukka)?
Ostaisitko pojalle lahjaksi _____ (nukke)?
Älä keiku tuolla tavalla, hajotat vielä sen _____ (tuoli)!

Olli tilasi _____ (lehti),
jotta joku kävisi hänen ovellaan.
Minkä tahansa _____ (kieli) voi oppia,
jos vain viitsii harjoitella!
Haluaisin kirjoittaa Ollille, mutta olen
hukannut _____ (osoite).
Tunnetko Eilan ja Ossin _____ (tytär)?
Olen kadottanut _____ (avain).
Muistatko sen _____ (lämmin)
päivän?
Muistatko sen hauskan _____ (opas),
joka meillä oli _____ (Naantali)
retkellä?
Tiedän _____ (vastaus) tähän
kysymykseen.
Kadotimme _____ (yhteys) laivaan.
Muistatko sen _____
(onnettomuus)?
Olen nähnyt _____
(Kolmas nainen) Tampereella.
Se vie vain _____ (lyhyt) ajan.

Sanasto

Kirjoita muistiin
kappaleen uudet
sanat suomeksi ja
omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Lauantaiamu

On lauantaiamu ja Eila on kotona keittiössä. Hän katsoo jääkaappiin ja huomaa, että se on tyhjä. Lapset nukkuvat vielä. Ossi herää. Hän tulee keittiöön ja kysyy, onko meillä ruokaa.

"Ei ole", Eila sanoo. "Kukaan ei ole muistanut käydä kaupassa."

"No voi pahus. Pitää kai sitten lähtee kauppaan", Ossi sanoo.

"Mennään koko perhe. Minäpä kirjoitan ostoslistan."

Eila ottaa kynän telineestä ja paperia laatikosta. Hän panee paperin pöydälle ja kirjoittaa ostoslistan. Hän kirjoittaa listaan kaiken, mitä täytyy ostaa. "Mitä jos syötäisiin aamiainen siellä kauppakeskuksessa?" Eila kysyy. "Menee liian myöhäiseksi muuten, lapsilla on kiljuva nälkä heti kun ne herää."

"Tulee vähän kalliiksi", Ossi sanoo.

"No niin tulee, mutta eihän me tällaista usein tehdä."

"Okei."

liro herää ja tulee keittiöön.

"Huomenta muru!" Eila sanoo.

"Huomenta!" liro sanoo.

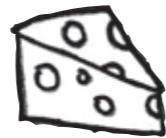
"Lähetään ulos syömään aamiaista ja sitten käydään kaupassa.

Mitäs siihen sanot?" Eila kysyy.

"Joo! Ostetaan pikkuautoja!" liro huutaa.

"No katsotaan ny", Ossi sanoo.

Kun Oona ja Ville ovat heränneet ja pukeutuneet, koko perhe menee kauppakeskukseen. Ensin he menevät kahvilaan aamia-

selle. Sitten he menevät kauppaan. Siellä perhe hajaantuu: Ville ja Oona menevät katsomaan levyjä, liro leluja ja Ossi kirjoja. Eila menee ensin hedelmätiskille. Hän ottaa kuusi banaania ja panee ne puntarille. Hän painaa banaani-nappia. Hän ottaa hintalapun puntarista ja liimaa sen banaaninkuoreen. Pussia hän ei tarvitse, sillä banaaninkuoria ei syödä. Eila panee banaanit kääryyn. Sitten hän kävelee lihatiskille. Lihatiskillä on pieni jono. Eila jää seisomaan jonon päähän. Eilan edellä on kolme ihmistä. Kun on Eilan vuoro, hän sanoo myyjälle, että hän haluaa puoli kiloa jauhelihaa.

"Tässä olkaa hyvä. Tuleeko muuta?" myyjä kysyy.

"Ei muuta kiitos", Eila sanoo. Myyjä punnitsee jauhelihan ja liimaa pakettiin hintalapun. Sitten Eila hakee kylmäkaapista maitopurkin ja kaksi jogurttipurkkia: litran maustamatonta jogurttia itselleen ja Ossille ja litran mansikkajogurttia lapsille.

Oona ja Ville tulevat Eilan luo.

"Ei täällä ollut mitään uusia levyjä", Ville sanoo.

"Olihan täällä uusin Maija Vilkkumaa!" Oona sanoo.

"Onhan se hyvän näköinen, mutta en tykkää sen musiikista", Ville sanoo.

"Niin kun kuuntelet vaan Lordia ja muuta heviä", Oona sanoo.

"Missä liro on?" Ville kysyy.

"Se on varmaan vielä leluja kättelemassa" Eila sanoo.

"Haetaanpas se sieltä. Ja isä kirjakaupasta."

"Ai se on taas nenä kiinni kirjoissa. Aina siltä menee ajantaju kun se pääsee kirjakauppaan", Ville nauraa.

Ossi on tosiaan kirjakaupassa. Hän ottaa kirjan käteen, lukee sitä vähän aikaa, panee sen takaisin hyllyyn ja tarttuu seuraavaan. Iiro hiipii Ossin taakse.

"Pöö!" Iiro sanoo. Ossi pelästyy.

"Hui kun säikähdin!" Ossi sanoo.

"No mennäänkö jo?" Eila kysyy.

"Joo ihan kohta. Katsopas tätä, Kihlmanin kirjoista Ihminen joka järkkyi ja Kallis prinssi on otettu uudet painokset", Ossi sanoo.

"Pitäisiköhän ostaa ne?"

"Minä olen lukenut ne jo. Ja etkös sinäkin ole?" Eila sanoo.

"Mutta voihan ne lukea uudelleenkin.

Ja Ville ei ole lukenut niitä vielä", Ossi sanoo.

"Enkä luekaan. Sehän kirjoittaa aina niistä homoista", Ville sanoo.

"Entä sitten? 'Kirjallisuudessa kaikki on tärkeää, paitsi aihe', sanoi Oscar Wilde", Ossi sanoo.

"Eikös sekin ollut homo", Ville sanoo.

"Ville!" Eila sanoo.

"Mikä on homo?" Iiro kysyy.

"No niin mennäänpäs jo ulos", Eila sanoo.

KYSYMYKSIÄ:

1. Kuka herää ensin?
2. Mistä Eila ottaa paperia?
3. Mihin Eila panee hintalapun?
4. Mihin Ville ja Oona menevät?
5. Mistä Iiro löytyy?
6. Mihin Ossi meni?
7. Kenen kirjoista Ossi pitää?
8. Ville pitää
 - a) Maija Vilkkumaasta
 - b) Madonnasta
 - c) Lordista

Suomi, Venäjä ja Ruotsi

Suomessa asuttiin jo yli 9000 vuotta sitten. Noin 3000 vuotta sitten tänne tuli gootteja, balteja ja muita heimoja, jotka suomalaisuivat ja vaikuttivat suomen kieleen ja kulttuuriin. Suomi oli kahden suuren maan, Ruotsin ja Venäjän välissä.

Kristinusko tuotiin Suomeen lännestä. Ruotsalaiset tekivät Suomeen niin sanottuja ristiretkiä 1100-luvun puolivälistä 1300-luvun alkuun. Nimi tulee siitä, että retkillä levitettiin kristinuskoa. Ristiretkillä ruotsalaiset valloittivat osia Suomesta Ruotsin vallan alle. Ruotsalaiset rakensivat Suomeen linnoja, koska venäläiset yrittivät valloittaa Suomea idästä. Näin syntyivät muun muassa Turun, Viipurin ja Hämeen linnat.

Ruotsin vallan aikana kaupankäynti lisääntyi. Suomen ensimmäiset kaupungit, Turku, Viipuri, Porvoo, Naantali ja Ulvila kehittyivät kauppapaikoista. Ulkomaille myytiin turkiksia ja tervaa. Terva on tummanruskeaa, jäykkää nestettä, jota valmistettiin niin, että poltettiin tavallista pihkaisempia männyn palasia erityisessä maahan kaivetussa tervahaudassa. Silloin puusta irtosi tervaa, joka kerääntyi kuopan pohjalle ja johdettiin sieltä lähtevää putkea pitkin keräystiaan. Kun puusta tehty laiva tervattiin, se kesti kauemmin kuin tervaamaton laiva.

Mikael Agricola loi suomen kirjakielen. Hän käänsi monia merkiteoksia ensimmäistä kertaa suomeksi, esimerkiksi Uuden testamentin vuonna 1548. Agricola kirjoitti ensimmäisen suomen kielioopin ja apin sekä keksi suomen kieleen lukuisia uusia

sanoja. 1500-luvulla alettiin kirjoittaa suomen kielellä muutakin kirjallisuutta.

Agricola oli myös kirkon uudistaja, hän johdatteli maamme luterilaiseksi. Hän toimi myös sovittelijana Ruotsin ja Venäjän pitkään jatkuneissa erimielisyyksissä. Agricola kuoli vuonna 1557 paluumatkalla rauhanneuvotteluista.

Vuonna 1809 Venäjä valloitti Suomen. Suomesta tehtiin Venäjän osa, jota hallittiin Pietarista. Suomen pääkaupunki siirrettiin Turusta Helsinkiin vuonna 1812.

Vuonna 1939 syttyi talvisota Suomen ja Neuvostoliiton välille. Siinä sodassa menetettiin Karjala. Jatkosota alkoi 1941 ja loppui 1945. Sotiemme veteraaneja muistetaan kansallisena veteraanipäivänä 27.4. Silloin liput liehuvat.

Sotien aikana monet suomalaislapset lähetettiin sotaa pakoon Ruotsiin. Sotien jälkeen Suomen teollisuus kehittyi ja maa vaurastui. Monet sotalapset palasivat takaisin Suomeen. Ihmiset muuttivat maalta kaupunkeihin. Presidentti Kekkonen aikana (1956-1981) luotiin hyvät suhteet moniin maihin ja kansoihin. Kesällä 1975 Helsingissä järjestettiin historiallinen Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssi (ETYK).

Pitkä yhteinen historia Ruotsin valtakunnan kanssa on vaikuttanut paljon suomalaiseen kulttuuriin. Vaikka nykyään enää kuusi prosenttia suomalaisista puhuu äidinkielenään ruotsia, on suomenruotsalainen kirjallisuus tärkeä osa suomalaisuutta edelleen.

Johan Ludvig Runeberg (1804-1877)

J. L. Runeberg syntyi Pietarsaassa. Hänen isänsä oli merikapteeni. Runeberg toimi sanomalehtimiehenä, yliopiston opettajana ja vuodesta 1837 lähtien Porvoon lukion lehtorina. Runebergin runot ovat selkeitä ja ihanteellisia.

Runeberg oli koko kansallisromantiikan kauden ja kauan sen jälkeenkin Suomen runouden kiistaton kuningas. Hänen tuotantonsa tunnettiin kaikissa Pohjoismaissa. Runeberg kirjoitti ruotsiksi. Hänen nimensä lausutaan "Ruuneperi".

Monet Runebergin runot ovat tulleet tunnetuiksi sävellettyinä. Tunnetuin on "Maamme", Suomen kansallislaulu. Se on ensimmäinen runo kokoelmasta Vänrikki Stoolin tarinat, jota on painettu yli miljoona kappaletta. Muita Runebergin runoteoksia ovat idyllinen eepos Hanna sekä Hirvenhiihtäjät, Jouluilta ja Kuningas Fjalar. Runebergin päivä, 5. helmikuuta, on kansallinen merkkipäivä. Silloin jaetaan myös Runeberg-palkinto, joka on tärkeimpiä suomalaisia kirjallisuuspalkintoja.

tää = tämä
kukoistukses = kukoistuksesi
viel' = vielä
sun = sinun
riemus = riemusi
laulus = laulusi
korkeemman = korkeamman

Maamme

Oi maamme,
Suomi, synnyinmaa!
Soi sana kultainen!

Ei laaksoa,
ei kukkulaa,
ei vettä rantaa
rakkaampaa
kuin kotimaa tää
pohjoinen.
Maa kallis isien.

Sun kukoistukses
kuorestaan
kerrankin puhkeaa;
viel' lempemme saa
nousemaan
sun toivos,
riemus loistossaan,
ja kerran laulus,
synnyinmaa
korkeemman
kaiun saa.

kirjoittanut
J. L. Runeberg,
suomentanut
Paavo Cajander

”Maamme” on Suomen kansallislaulu.

Johan Ludvig Runeberg (1804-1877) kirjoitti 11-säkeistöisen Vårt land (Maamme) –runon vuonna 1846 ja se julkaistiin seuraavana vuonna Isänmaallisessa albumissa ja kaksi vuotta myöhemmin Vänrikki Stoolin tarinoiden ensimmäisessä osassa. Runebergin oma sävellys tästä runosta on melkein unohtunut. Se kantaesitettiin vuoden 1846 joulukuussa Porvoon kaupungin 500-vuotisjuhlassa.

Muita suomenruotsalaisia kirjailijoita

Modernismi tuli Suomen lyriikkaan suomenruotsalaisen Edith Södergranin (1892-1923) ensimmäisessä runokokoelmassa 1916. Hänen runojaan on käännetty ainakin kuudelletoista kielelle.

Suomen kansainvälisesti tunnetuin satutäti Tove Jansson (1914-2001) kirjoitti Muumi-kirjansa ruotsiksi. Muumiperheen tarinat ovat menestyneet maailmalla. Lähes kaikki tuntevat ne. Muumiperheen elämästä kertoo myös japanilainen televisiosarja.

Muumilaakso kuvaa unelmaa vapaudesta, onnellisesta lapsuudesta ja luonnonläheisyydestä. Muumihahmoilla on samantyyppiset heikkoudet kuin ihmisilläkin: Nipsu on pelkuri ja Pikku Myy rationalisti julmuuteen saakka, mutta kaikki saavat olla sellaisia kuin ovat. Ehkä juuri Janssonin suvaitsevaisuus ja lämmin humanismi selittää sen, että melkein kaikki pitävät Muumipeikosta ja hänen ystävistään.

Tove Jansson on myös merkittävä kuvataiteilija. Hänen töistään tunnetuimpia ovat tietenkin Muumi-kirjojen kuvitukset.

Suomenkielisessä kirjallisuudessa on vahva kansankuvauksen linja, mutta keski- ja yläluokan kuvaaminen on jäänyt suomenruotsalaisten Christer Kihlmanin (s. 1930) ja Jörn Donnerin (s. 1933) harteille. Donner sai Finlandia-palkinnon romaanistaan Isä ja poika (1985). Donner on myös tunnettu elokuvaohjaaja ja kansanedustaja.

Christer Kihlman on kirjoittanut porvarillista elämänmuotoa kritisoivia teoksia, joista tunnetuimpia ovat romaanit Sininen äiti, Kallis prinssi ja Gerdt Bladhin tuho. Hänellä on yliverlainen psykologinen silmä ja taito löytää aiheita, joista muut eivät osaa tai uskalla kirjoittaa. Varsinkin 1960-luvulla monet suomenruotsalaiset pitivät häntä oman pesän likaajana, mutta nykyään hänet luetaan johtaviin ruotsinkielisiin kirjailijoihin.

Christer Kihlmanin Ihminen joka järkkyy (1971) avasi tunnustuskirjallisuuden vielä tuoreen perinteen. Siitä alkaen tunnustuskirjallisuus on kuulunut kirjallisuutemme kiinnostavimpiin juonteisiin.

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

V + N: ESSIIVI (Minä? Kenenä?)

*esiintyä:

Daniel Radcliffe esiintyy Alan Strangina, hulluna poikapar-kana, Peter Shafferin näytelmässä Equus. Elokuviissa Radcliffe on esiintynyt Harry Potterina.

*käyttää

*pitää

Varsinkin 1960-luvulla monet suomenruotsalaiset pitivät häntä oman pesän likaajana.

*pysyä

työskennellä

IMPERFEKTI

Imperfekti ilmaisee mennyttä aikaa. Sen tunnus on **i**:

Vuonna 1939 syttyi talvisota Suomen ja Neuvostoliiton välille. Siinä sodassa menetettiin Karjala.

Jatkosota alkoi 1941 ja loppui 1945.

Sotien jälkeen Suomen teollisuus kehittyi ja maa vaurastui.

Ihmiset muuttivat maalta kaupunkeihin.

Missä sinä olit eilen / toissapäivänä / viime viikonloppuna?

Mitä teit viime viikolla / kuussa / vuonna?

Verbityypissä 4 imperfektin tunnus on **-si**.

Monet sotalapset palasivat takaisin Suomeen.

Minne Ville meni?

menee – meni

lähtee – lähti (e katoaa)

Peli alkoi kymmeneltä.

Mitä taksi maksoi?

alkaa – alkoi

maksaa – maksoi

(jos 1. tavussa on a,

2. a muuttuu o:ksi)

Vietkö? Veitkö?

Vien. Vein.

Mitä syötte? Mitä söitte?

Olimme pohjoisessa.

Ulkoilimme.

Saunoimme.

Sotien aikana monet suomalaislapset lähetettiin sotaa pakoon Ruotsiin.

Presidentti Kekkonen aikana (1956-1981) luotiin

hyvät suhteet moniin maihin ja kansoihin.

Kesällä 1975 Helsingissä järjestettiin historiallinen Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssi (ETYK).

Me teimme remonttia.

En ehtinyt.

Ville ei ostanut.

Emme käyneet.

Emme ehtineet.

Passiivin imperfektin tunnus on **-tiin** (verbityypissä 1 ja 6)

1. puhua > puhuttiin

6. vanheta > vanhettiin

tai **-tiin** (kaikissa muissa).

Me tuotiin.

Me syötiin ja juotiin.

Harjoitus: Vastaa kysymyksiin!

1. Mitä teit viime viikonloppuna?
2. Missä asuit viime vuonna?
3. Kävitkö uimassa viime kesänä?
4. Näitkö joulupukin viime viikolla?
5. Mitä teit aamulla?
6. Missä olit tammikuussa?
7. Söitkö pääsiäisenä määmiä?
8. Joitko vappuna simaa?
9. Söitkö jouluna kinkkua vai kalkkunaa?
10. Siivositko viime viikolla?

Seitsemästoista kappale = 17. kappale

Kylpyhuoneessa

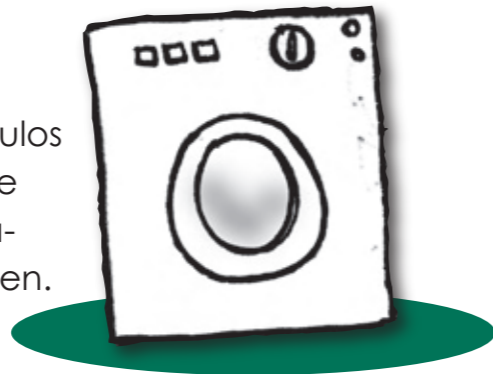

Aamulla Ville menee kylpyhuoneeseen. Hän heittää kalsarit pyykkikoriin. Hän pesee hampaat ja käy suihkussa.

Suihkun jälkeen Ville ottaa pyyhkeen naulakosta ja kuivaa itsensä. Hän panee pyykin pesukoneeseen. Hän panee koneeseen pesuainetta ja käynnistää koneen. Pian vaatteet ovat putipuh-
taat.

Ville pesee hampaat ja ajaa parran. Sitten hän menee makuu-
huoneeseen. Hän ottaa kaapista puhtaat alusvaatteet ja paidan
ja pukee ne päälleen. Hän vetää sukat ja housut jalkaan. Hän
kampaa hiukset, panee kengät jalkaan ja takin päälle, ja menee
ulos.

Eila, Ossi, Oona ja Iiro syövät aamiaista
keittiössä. Aamiaisen jälkeen Iiro menee ulos
leikkimään. Eila menee kauppaan. Hame
hulmuu tuullessa kun hän kävelee suoja-
tiellä. Asfalttimiehet iskevät silmää toisilleen.

VAATTEET		
suomi	englanti	oma äidinkieli =
 PAITA	shirt	_____
 TAKKI	coat	_____
 ALUSVAATTEET	underwear	_____
 HOUSUT	trousers	_____
 HAME	skirt	_____
 SUKAT	socks	_____
 KENGÄT	shoes	_____

Sanasto

Kirjoita muistiin
kappaleen uudet
sanat suomeksi ja
omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Sanat taipuvat

kk – k: Tämä on takki. Nämä ovat takkeja. Ostan takin. Minulla on kaksi takkia.

t – d: Tämä on paita. Nämä ovat paitoja. Minä ostan paidan. Minulla on kaksi paitaa.

nk – ng: Ossilla on vanhat kengät. Toinen kenkä on jo rikki. Ossin pitää ostaa uudet kengät.

ee – e: Tämä on hame. Nämä ovat hameita. Eila ostaa hameen. Eilalla on monta hametta.

Aurinko nousee. Auringon nousua ja laskua on ilo katsella.

Harjoitus: Taivuta annettu sana oikeassa muodossa:

Eila ostaa _____

(uusi laukku). Ossi ostaa Eilalle

paljon _____ (kukka).

lirolla on kaksi _____ (reppu).

Olohuoneessa on kolme

_____ (matto). Essi konttaa

_____ (pöytä) alle. Olli

haluaisi ostaa _____ (vene).

Ville avaa _____ (ovi) Eilalle.

Essi haluaisi _____ (hevonen).

liro ei haluaisi petata _____

(sänky). Missä _____ (sakset)

ovat?

En löydä _____ (sakset)

mistään!

Kahdeksastoista kappale = 18. kappale

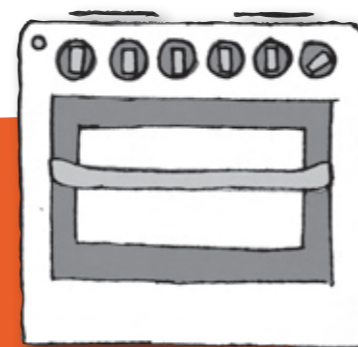
Koti

Eila laittaa ruokaa keittiössä. Hän panee kattilaan vettä ja hellan päälle. Kun vesi kiehuu, hän lisää sinne hieman suolaa ja riisiä. Hän keittää riisiä kattilassa ja paistaa kalaa uunissa.

Keittiössä on pöytä ja neljä tuolia. Siellä on myös tiskipöytä ja monta kaappia.

Ville on olohuoneessa. Hän istuu sohvalla ja katsoo televisiota. Olohuoneessa on myös pöytä, kaksi tuolia ja kirjahylly.

liro on väsynyt. Hän nukkuu makuuhuoneessa.

Harjoitus:

Kerro, millainen on tavallinen päivä sinun elämässäsi.

Voit käyttää esimerkiksi seuraavia sanoja:

suomi	englanti	oma äidinkieli =
RAHA	money	
PUHELIN	telephone	
POSTIMERKKI	stamp	
KIRJEKUORI	envelope	
TIETOKONE	computer	
TV	TV	
RADIO	radio	
VIDEO	video	
SATELLIITTI	satellite	
MUSIIKKI	music	

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Yhdeksästoista kappale = 19. kappale

Matkalla

Eila, Ossi ja Iiro ovat matkalla maalle ukin luo. He ovat nyt asemalla. Pikajuna Tampereelle lähtee raiteelta kuusi. Matkustajat menevät junaan.

Junassa on hauska katsella maisemia. Kesällä Suomi on kaunis ja iloinen. Syksyllä kaikki näyttää harmaalta ja ikävältä. Mutta nyt on kesä!

Ukki tulee asemalle. Kun Iiro tulee junasta, hän juoksee heti halaamaan ukkia. Ukki haluaa myös Eilaa ja Ossia.

"Tervetuloa Tampereelle", ukki sanoo.

Asemalta ukki ajaa Mouhijärvelle. Tavallisesti hän hakee Eilan, Ossin ja Iiron Vammalan linja-autoasemalta, mutta tänään he eivät ehtineet bussiin.

Kysymyksiä:

1. Mistä pikajuna Tampereelle lähtee?
2. Mitä Iiro tekee, kun näkee ukin?
3. Mitä ukki sanoo?
4. Missä ukki asuu?
5. Millä pääsee Vammalaan?

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Suomalaisia klassikoita

Kalevala

Kalevala on Suomen kansalliseepos. Kalevala sisältää 50 runoa. Runot muodostavat eripituisia, aihepiiriltään yhtenäisiä jaksoja. Keskeisiä, juonta eteenpäin vieviä jaksoja ovat ne, joissa kuvataan Kalevalan ja Pohjolan välisiä yhteydenottoja ystävällisestä vuorovaikutuksesta veriseen sotaan. Vastakkain ovat Kalevalan Väinämöinen ja Pohjolan emäntä Louhi joukkoineen.

Kalevalan pohjana ovat vanhojen suomalaisten runonlaulajien esittämät runot. Elias Lönnrot (1802-1884) teki vuosina 1828-1844 kaikkiaan yksitoista pitkää runonkeruumatkaa Lappiin, Vieraan, Aunukseen ja Viroon. Kalevalan vanhimmat runot ovat yli tuhat vuotta vanhoja. Kalevala ilmestyi vuonna 1835. Se on kansallisromantiikan ajan tuote.

Kalevala herätti pian ilmestymisensä jälkeen hämmästyttä ja ihastusta ulkomailla. Sitä verrattiin Kreikan kansalliseepoksiin (Homeroksen Ilias ja Odysseia), ja se on käännetty jo 60 eri kielelle, muun muassa englanniksi, ranskaksi ja persiaksi. Sillä on ollut suuri vaikutus kirjallisuuteen muuallakin kuin Suomessa. Esimerkiksi J. R. R. Tolkien ammensi siitä vaikutteita fantasiaromaaniinsa Taru sormusten herasta. Keväällä 2007 ilmestyi suomeksi Tolkienin kirja Hurinin lapset, jonka antisankari Turin muistuttaa kovasti Kalevalan Kullervo.

Kalevalan merkitystä suomalaiselle kulttuurille ei voi yliarvioida. Se on innoittanut kirjailijoita, säveltäjiä, kuvataiteilijoita ja elokuvantekijöitä aina näihin päiviin saakka. Sitä on painettu pelkästään Suomessa yli miljoona kappaletta.

Kalevala on klassikko monesta syystä: sen ihmiskuvaus on syvällistä, se puhuu sanan mahdollista sotaan vastaan, ja se kuvastaa vahvaa uskoa tulevaisuuteen. Kalevalan päivä, 28. helmikuuta, on kansallinen merkkipäivä.

Kysymyksiä:

1. Mikä on Kalevala?
2. Montako runoa Kalevalassa on?
3. Kuka keräsi Kalevalan runot?
4. Kuinka vanhoja ovat Kalevalan vanhimmat runot?
5. Milloin Kalevala ilmestyi?
6. Kuinka monelle kielelle Kalevala on käännetty?
7. Kuinka monta kappaletta Kalevalaa on Suomessa painettu?
8. Miksi Kalevala on klassikko?
9. Milloin on Kalevalan päivä?
10. Ketkä ovat Kalevalan päähenkilöt?

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

Aleksis Kivi (1834-1872)

Aleksis Kivi syntyi Nurmijärvellä. Perhe oli melko köyhä, mutta poika halusi lukea, ja hän pääsi kouluun. Aleksis tuli ylioppilaaksi 23-vuotiaana ja pääsi opiskelemaan Helsingin yliopistoon.

Aleksis Kivi julkaisi useita näytelmiä. Kuuluisimpia näistä on Kullervo, jonka aihe on Kalevalasta. Hän julkaisi myös runokokoelman Kanervala ja romaanin Seitsemän veljestä (1870), jota on painettu pelkästään Suomessa yli miljoona kappaletta. Aleksis Kiven päivä, 10. lokakuuta, on kansallinen merkkipäivä.

Seitsemän veljestä ovat Juhani, Tuomas, Aapo, Simeoni, Timo, Lauri ja Eero. Juhani on vanhin ja Eero nuorin.

Kertomuksen alussa veljekset asuvat kotitalossaan Jukolassa. He pakenevat koulusta ja muuttavat kauas Impivaaraan. Sinne he rakentavat uuden pirtin metsään. Ensin Juhani haluaa asua metsässä, mutta lopulta hän tajuaa, ettei kukaan voi elää vain itseään varten.

Monien kokemusten jälkeen pojat vihdoin viisastuvat ja lähettävät Eeron lukutaitoa hankkimaan. Eero opettaa muutkin veljet lukemaan ja he palaavat Jukolaan ja ihmisten ilmoille. Useimmat menevät naimisiin, ja kaikki löytävät paikkansa yhteiskunnassa.

Seitsemän veljestä on klassikko, koska sen kuvaus suomalaisista miehistä on yleispätevä ja ajaton. Veljekset ovat ihan tavallisia ihmisiä. Joskus he riehuvat ja ryyppäävät, mutta voivat silti olla hienoja ihmisiä, jotka auttavat muita.

Seitsemän veljestä on käännetty monille kielille, muun muassa ranskaksi, persiaksi ja kurdiksi.

Minna Canth (1844-1897)

Minna Canth kirjoitti näytelmiä ja novelleja. Hän syntyi Kuopiossa ja valmistui opettajaksi Jyväskylän seminaarista. Jäätyään varhain leskeksi sekä suuren lapsikatraan yksinhuoltajaksi hän palasi Kuopioon kauppiaksi. Hänen läpimurtonäytelmänsä Työmiehen vaimo sai ensi-iltansa 1885. Näytelmässä kuvataan köyhälistön kurjuutta, miehen juoppoutta ja vaimon kärsimystä.

Useimmissa näytelmissään ja novelleissaan Minna Canth kuvasi naisten ja köyhien asemaa, toisinaan jopa kärjistetyn realistisesti. Myöhemmissä töissään Canth käsitteli myös vanhempien ja lasten suhteita sekä sukupolvien välisiä eroja. Canthin myöhäistuotannon tärkeimmät teokset ovat näytelmät Papin perhe ja Anna-Liisa.

Minna Canthin päivä, tasa-arvon päivä, on 19. maaliskuuta. Se on kansallinen merkkipäivä.

V + N: TRANSLATIIVI (Miksi? Keneksi?)

jäädä: Jäätyään varhain leske**ksi** sekä suuren lapsikatraan yksinhuoltaj**aksi** hän palasi Kuopioon kauppi**aksi**.

maalata
muuttaa
muuttua
määrätä
nimittää
osoittautua

palata: Jäätyään varhain leskeksi sekä suuren lapsikatraan yksinhuoltajaksi hän palasi Kuopioon kauppi**aksi**.

valmistua: Hän syntyi Kuopiossa ja valmistui opettaj**aksi** Jyväskylän seminaarista.

kun-lauseenvastike eli temporaalinen lauseenvastike 1 ja 2

temporaalinen lauseenvastike 1

I -essa/ -essä (2. infinitiivin inessiivi)

laulaa > laula**essa**
puhua > puhue**ssa**
pysyä > pysy**essä**

HUOM!

lukea > luki**essa**
itkeä > itki**essä**
laskea > laski**essa**

2. infinitiivin inessiivi korvaa **kun**-lauseen, jonka toiminta on samanaikaista päälauseen toiminnan kanssa.

Kun päälauseella ja sivulauseella on eri subjekti, on sivulauseen subjekti lauseenvastikkeessa genetiivissä.

Ossi pesi autoa, kun Eila kävi torilla.
= Ossi pesi autoa Eilan käyde**ssä** torilla.

Olin tiskaamassa, kun Juuso tuli kotiin.
= Olin tiskaamassa Juuson tul**lessa** kotiin.

Kun palkat nousevat, hinnatkin nousevat.
= Palkkoj**en** nouste**ssa** hinnatkin nousevat.

Kun päälauseella ja sivulauseella on sama subjekti, ilmaistaan sivulauseen subjekti lauseenvastikkeessa possessiivisuffiksilla.

Osta ruokaa, kun tulet kotiin!
= Osta ruokaa tul**lessasi** kotiin!

Kun Eila kirjoitti sähköpostiviestiä, hän muisteli lomaa.
= Kirjoitta**essaan** sähköpostiviestiä Eila muisteli lomaa.

Tuonko iltalehdet, kun käyn kaupassa?
= Tuonko iltalehdet käyd**essäni** kaupassa?

Unohdimme rahat, kun kiirehdimme bussiin.
= Unohdimme rahat kiirehti**essämme** bussiin.

Joskus voi käyttää pelkkää 1. ja 2. persoonan possessiivisuffiksia, vaikka päälauseen ja sivulauseen subjekti ei olekaan sama.

Hän pelästyi, kun avasin oven.
= Hän pelästyi avatessani oven.

temporaalinen lauseenvastike 2

II Passiivin 2. partisiippi partitiivissa

laulettu > laulettua
syöty > syötyä
jäätty > jäättyä
oltu > oltua
avattu > avattua
häiritty > häirittyä

Passiivin 2. partisii-pin partitiivi korvaa kun-lauseen, jonka toiminta on tapahtunut ennen päälauseen toimintaa.
Kun päälauseella ja sivulauseella on eri subjekti, on sivulauseen subjekti lauseenvastikkeessa genetiivissä.

Kun näytelmä oli alkanut, sali hiljeni.
= Näytelmän alettua sali hiljeni.

Kun päälauseella ja sivulauseella on sama subjekti, ilmaistaan sivulauseen subjekti lauseenvastikkeessa possessiivisuffiksilla.

Kun hän oli jäänyt varhain leskeksi sekä suuren lapsikatraan yksinhuoltajaksi, hän palasi Kuopioon kauppiaksi.
= Jäätyään varhain leskeksi sekä suuren lapsikatraan yksinhuoltajaksi hän palasi Kuopioon kauppiaksi.

Harjoitus 1. Muuta temporaalirakenne sivulauseeksi.

2. Menin eteiseen kuultuani ovikellon soivan.
3. Nukuin kaikkien toisten tehdessä kotitehtäviään.
4. Iiro oli yhdeksänvuotias isoäitinsä täyttäessä seitsemänkymmentä.
5. Essi oli poissa kotoa isoisän viettäessä syntymäpäiviään.
6. Lasten herätessä aamulla isä oli jo lähtenyt toimistoon.
7. En uskaltanut nauraa työtoverini kertoessa hullua juttua.
8. Ehdin käydä kaupassa muiden lukiessa sanomalehtiä.
9. Eila hymyili ajatellessaan mitä oli tapahtunut.
10. Ossi oli hyvin rasittunut lähtiessään lomalle.
11. Palatessani kotiin kukaan ei ollut kotona.

Harjoitus 2.

Muuta temporaalirakenne sivulauseeksi.

1. Muutettuani Suomeen en ole käynyt kotimaassani.
2. Olen voinut paljon paremmin ruvettuani harrastamaan urheilua.
3. Lasten kasvettua suuriksi olemme ruvenneet tekemään ulkomaanmatkoja.
4. Verrattuumme ensin hintoja päätimme ostaa tämän cd-soittimen.
5. Valitsimme tämän kurssin erään tuttavamme suositeltua sitä.
6. Vaimoni maksoi laskut nostettuaan rahaa tililtä.
7. Eilan lähdettyä Varsovasta Ossi oli surullinen.
8. Vanhempani lupasivat soittaa minulle heti päästyään perille.
9. Vika korjattiin monien valitettua siitä.
10. Serkkuni rupesi lukemaan kieliä suoritettuaan ylioppilastutkinnon.

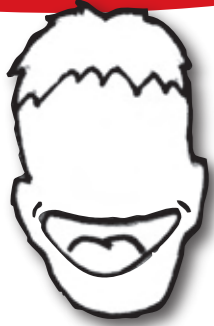

Sanasto

Kirjoita muistiin kappaleen uudet sanat suomeksi ja omalla äidinkielelläsi.

Opettele uudet sanat.

SANELUHARJOITUKSIA

Seuraavien saneluharjoitusten tarkoitus on kehittää opiskelijan kykyä kuulla suomen kielen sanat oikein. Harjoituksia voi monistaa ja jakaa monisteet ryhmälle. Jokainen opiskelija taittaa paperin siten että oikea reuna on piilossa. Opettaja lukee sanat – jokaisen sanan voi toistaa esim. kolme kertaa – ja opiskelijat kirjoittavat sanat paperille siten kuin he ne kuulevat. Kun kaikki sanat on luettu ja kirjoitettu, opiskelijat saavat tarkistaa sanan oikean asun, ja jos he ovat kirjoittaneet sanat väärin, he kirjoittavat oikean muodon kohtaan **’korjaa’**. Heidän ei tarvitse pyyhkiä virheellistä muotoa pois – on parempi, että se jää näkyviin, koska silloin heillä itsellään on mahdollisuus huomata, mitkä asiat he kuulevat oikein ja mitkä väärin, ja seurata omaa edistymistään.

Idean näihin harjoituksiin antoi Turun kristillisen opiston MERKO-projektin parissa syntynyt monistesarja, joka sisältää etupäässä tämänkaltaisia saneluharjoituksia¹. MERKO on lyhenne sanoista Maahanmuuttajien erityiset kielelliset oppimisvaikeudet, ja ne Halosen ja Peltoniemen monistesarja hienosti huomioi.

Ensimmäisissä harjoituksissa harjoitellaan vain lyhyttä ja pitkää vokaalia, tavuja sekä diftongeja, mutta sitten siirytään sanoihin, ensin yksitavuisiin, sitten kaksitavuisiin jne.

1. Mirja Halonen ja Anu Peltoniemi, Äänteellistä ja kielellistä valmiutta kehittäviä harjoituksia. Turku 2003

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

- 1 _____ y
- 2 _____ yy
- 3 _____ ä
- 4 _____ ää
- 5 _____ ö
- 6 _____ öö
- 7 _____ uu
- 8 _____ aa
- 9 _____ ee
- 10 _____ ii
- 11 _____ oo
- 12 _____ ui
- 13 _____ ei
- 14 _____ ai
- 15 _____ oi

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

1	_____	ja
2	_____	niin
3	_____	jaa
4	_____	saa
5	_____	ui
6	_____	juo
7	_____	kas
8	_____	au
9	_____	oi
10	_____	ei
11	_____	vei
12	_____	suu
13	_____	ou
14	_____	ai
15	_____	uo

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

1	_____	maa
2	_____	puu
3	_____	suu
4	_____	kuu
5	_____	muu
6	_____	saa
7	_____	tie
8	_____	vie
9	_____	tuo
10	_____	juo
11	_____	nuo
12	_____	suo
13	_____	ja
14	_____	se
15	_____	ne

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

- 1 _____ me
- 2 _____ te
- 3 _____ pää
- 4 _____ sää
- 5 _____ jää
- 6 _____ tee
- 7 _____ se
- 8 _____ ne
- 9 _____ ei
- 10 _____ vei
- 11 _____ hän
- 12 _____ he
- 13 _____ ja
- 14 _____ tai
- 15 _____ vai

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

- 1 _____ syö
- 2 _____ löysä
- 3 _____ särki
- 4 _____ isä
- 5 _____ tylsä
- 6 _____ vyö
- 7 _____ kuu
- 8 _____ maa
- 9 _____ kesä
- 10 _____ sika
- 11 _____ siika
- 12 _____ kaiku
- 13 _____ seisoo
- 14 _____ aita
- 15 _____ soi

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

- 1 _____ yö
- 2 _____ köyhä
- 3 _____ sä
- 4 _____ sää
- 5 _____ öljy
- 6 _____ pöllö
- 7 _____ suu
- 8 _____ saa
- 9 _____ pesee
- 10 _____ hissi
- 11 _____ poro
- 12 _____ kuinka
- 13 _____ ei
- 14 _____ ai
- 15 _____ oi

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

- 1 _____ avain
- 2 _____ aamu
- 3 _____ eteinen
- 4 _____ tee
- 5 _____ tie
- 6 _____ isä
- 7 _____ viili
- 8 _____ onnellinen
- 9 _____ katsoo
- 10 _____ uni
- 11 _____ uutinen
- 12 _____ tuo
- 13 _____ yksin
- 14 _____ tyyli
- 15 _____ äsken

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

- 1 _____ tehdä
- 2 _____ viime
- 3 _____ lenkkitossut
- 4 _____ aurinko
- 5 _____ ylös
- 6 _____ ja
- 7 _____ alas
- 8 _____ aivan
- 9 _____ jatkaa
- 10 _____ mutta
- 11 _____ muta
- 12 _____ pohja
- 13 _____ tossu
- 14 _____ täysin
- 15 _____ käyttökelvoton

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

- 1 _____ kumi
- 2 _____ kampa
- 3 _____ sima
- 4 _____ remmi
- 5 _____ lammas
- 6 _____ mummo
- 7 _____ amme
- 8 _____ sammal
- 9 _____ lumi
- 10 _____ mämmi
- 11 _____ hame
- 12 _____ kolme
- 13 _____ hammas
- 14 _____ rumpu
- 15 _____ kumpu

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

1	_____	ajatella
2	_____	mieltä
3	_____	pohtia
4	_____	tuumia
5	_____	kaunis
6	_____	viehättävä
7	_____	soma
8	_____	suloinen
9	_____	kassi
10	_____	laukku
11	_____	reppu
12	_____	matkalaukku
13	_____	käsilaukku
14	_____	olkalaukku
15	_____	salkku

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

1	_____	vuori
2	_____	nuori
3	_____	kuori
4	_____	oja
5	_____	noja
6	_____	oikea
7	_____	oikoa
8	_____	soikea
9	_____	poimia
10	_____	poimija
11	_____	poimiva
12	_____	tanssia
13	_____	tanssija
14	_____	tanssiva
15	_____	tanssijat

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

- 1 _____ pikajuna
- 2 _____ jalkapallo
- 3 _____ joukkue
- 4 _____ jarruvalot
- 5 _____ rikki
- 6 _____ matkustaja
- 7 _____ laiva
- 8 _____ purjevene
- 9 _____ rauhallinen
- 10 _____ tunnelma
- 11 _____ jättää
- 12 _____ auto
- 13 _____ parkkipaikka
- 14 _____ korkea
- 15 _____ matala

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

- 1 _____ takaa
- 2 _____ vakaa
- 3 _____ raaka
- 4 _____ vaaka
- 5 _____ tiili
- 6 _____ siili
- 7 _____ laiva
- 8 _____ loiva
- 9 _____ tilli
- 10 _____ silli
- 11 _____ pilli
- 12 _____ tuuli
- 13 _____ huuli
- 14 _____ muuli
- 15 _____ kuuli

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

- 1 _____ muta
- 2 _____ mutta
- 3 _____ muuta
- 4 _____ mutaa
- 5 _____ muuttaa
- 6 _____ tiellä
- 7 _____ teillä
- 8 _____ teellä
- 9 _____ savu
- 10 _____ sävy
- 11 _____ palo
- 12 _____ pallo
- 13 _____ kuka
- 14 _____ kukka
- 15 _____ kukkaa

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

- 1 _____ omena
- 2 _____ ikkuna
- 3 _____ ranta
- 4 _____ saari
- 5 _____ lintu
- 6 _____ tuli
- 7 _____ kala
- 8 _____ pallo
- 9 _____ orava
- 10 _____ saapas
- 11 _____ kenkä
- 12 _____ sukka
- 13 _____ housut
- 14 _____ paita
- 15 _____ hame

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

- 1 _____ yö
- 2 _____ maisema
- 3 _____ kun
- 4 _____ kuu
- 5 _____ taa
- 6 _____ vain
- 7 _____ huhuilu
- 8 _____ tuo
- 9 _____ työ
- 10 _____ kuoro
- 11 _____ yötyöläinen
- 12 _____ Väyrynen
- 13 _____ vasen
- 14 _____ polvinivel
- 15 _____ kunnes

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

- 1 _____ täällä
- 2 _____ tärkeä
- 3 _____ öljy
- 4 _____ pöllö
- 5 _____ tie
- 6 _____ työ
- 7 _____ tuo
- 8 _____ tämä
- 9 _____ se
- 10 _____ setä
- 11 _____ sitä
- 12 _____ tuota
- 13 _____ noin
- 14 _____ tyyli
- 15 _____ tuoli

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

1	_____	takki
2	_____	lakki
3	_____	huivi
4	_____	housut
5	_____	kenkä
6	_____	sukka
7	_____	paita
8	_____	tossu
9	_____	hame
10	_____	saapas
11	_____	turkki
12	_____	käsine
13	_____	pusero
14	_____	leninki
15	_____	vyö

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

1	_____	jääkiekko
2	_____	jalkapallo
3	_____	lentopallo
4	_____	sulkapallo
5	_____	pikajuoksu
6	_____	suunnistus
7	_____	koripallo
8	_____	hiihto
9	_____	luistelu
10	_____	kävely
11	_____	uinti
12	_____	ratsastus
13	_____	kilpatanssi
14	_____	golf
15	_____	sähly

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

Saneluharjoitus

Kirjoita:

Korjaa:

Kuuntele:

1 _____	kissa
2 _____	kassi
3 _____	kisa
4 _____	pallo
5 _____	pilli
6 _____	tilli
7 _____	tili
8 _____	palo
9 _____	matto
10 _____	mato
11 _____	kukka
12 _____	kukko
13 _____	kuka
14 _____	sukka
15 _____	laki

Keskustellaan sanoista ja niiden merkityksistä. Keksitään yhdessä lauseita, joissa sana esiintyy.

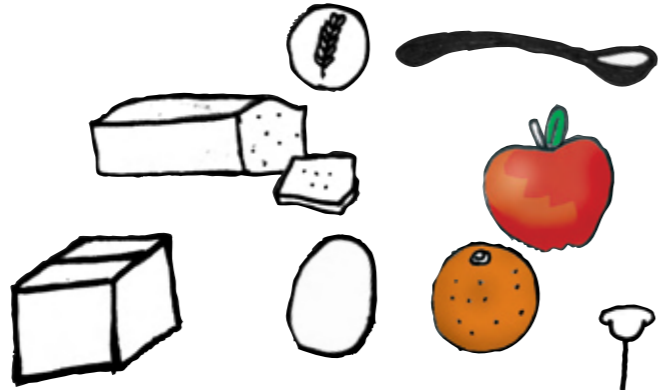
Yhdistä kuva ja sana

Ohjeita opettajalle

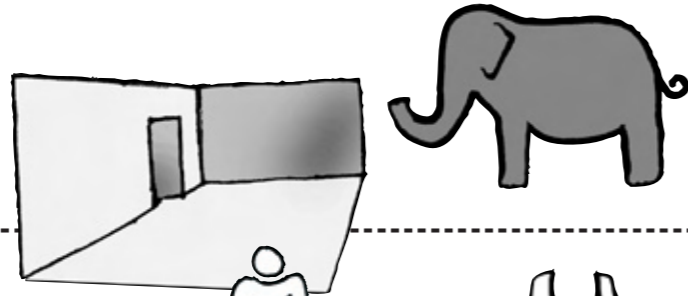
Seuraavilla sivuilla on vain kuvia ja sanoja. Näitä sivuja voi monistaa ja leikata kuvat ja sanat paperista irti. Yhdistä kuva ja sana –harjoitus voidaan tehdä myös pari- tai ryhmätöinä, ja se innostaa yleensä kaikkia opiskelijoita. Samantapaisia kuva ja sana –sivuja voi opettaja tehdä itse lisää.

hattu
huone
avain
isä
sänky
lamppu
norsu
nainen

laukku
leipä

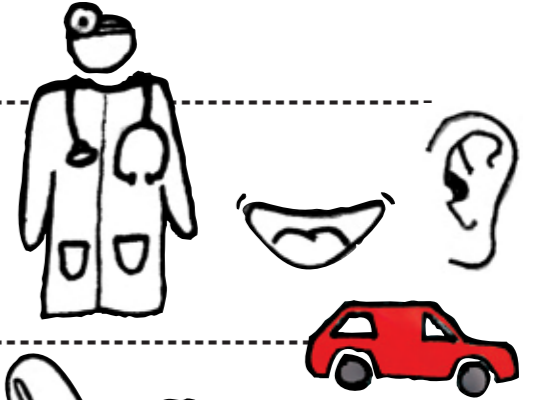
lusikka
laatikko
muna
mies
mekko
omena
appelsiini
hattu
sänky
silitysrauta

sormus
saippua

sateenvarjo
suojatie

silta
spagetti

suu
sairaanhoitaja

auto
ikkuna
korva
kala
kenkä
jäätelö
kaula

kirja
kynä
kuppi

kala
kana
käsi
vessa
norsu
villapaita

jalka
talo
tyttö

tee
ovi
vetoketju

Äänteet ja kirjaimet

Opettajalle

Näillä sivuilla esitellään äänteet ja kirjaimet. Kuvia on paljon, tekstiä vähän. Materiaalia voi käyttää mekaanisen lukutaidon opetteluun. Materiaali sisältää paljon sivuja, joissa on vain kuvia ja sanoja. Nämä sivut on suunnattu erityisesti luku- ja kirjoitustaidottomille ja muuten hitaasti oppiville. Jonkinlaisena esikuvana tälle osiolla on toiminut Rauno Laineen ja Anne Leinosen Ikkuna suomeen¹. Laine on myöhemmin tehnyt tästä kirjastaan yhdessä Eila Uimosen kanssa päivitetyn version A:sta se alkaa (2006).

1. Opetusmonistesarja luku- ja kirjoitustaidottomille ulkomaalaisille aikuisille. Opetushallitus 1994

appelsiini

A

a

AA

aa

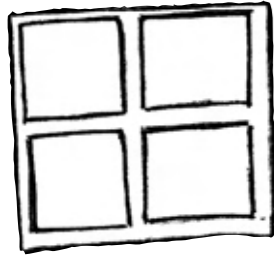
aamu

aapinen

avain

aurinko

I i

a

i

ai

a

i

ai

ikkuna

isä

itkee

Kirjoita

a _____

aa _____

i _____

ii _____

ai _____

U

U

auto

uusi

auto

Ali ui.

S

S

Sari

sisu

susi

Ismo

Asko

Usko

aasi

uusi

saari

siipi

suu

UU-SI

sama

sima

suma

saari

siili

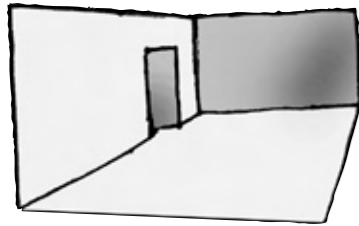
suuri

UU-si

aa-si

LUE

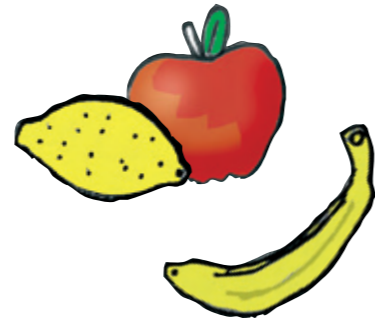
si-su	Sa-si	su-ku
saa	SUU	
aa-si	UU-si	i-si
sai-ras	sau-na	siu-naa
Aa-si-a	li-sal-mi	Aus-tra-lia

H h
hevonen
hattu
huone
hedelmä

Sitruuna, viinirypäle, omena ja banaani ovat hedelmiä.

Minä pidän appelsiinista.
Mistä hedelmästä sinä pidät?
Hän pitää omenasta.
Me pidämme hedelmistä.
Te pidätte hedelmistä.
He pitävät hedelmistä.

M m
muna mies

mekko

Minne mies menee?
Mikä sinun nimesi on?
Minun nimeni on _____.

N n
Norsu on iso.

norsu

Nainen on kaunis.

nainen

Etsi n-kirjaimet

M 5 n M N m H v
A V N 7 h u n 0

Etsi sama kirjain

N I N U AA S N M 5 H M 15
n u a ii n u s n 7 h u n 0

Mies laulaa. Onko hän tenori, baritoni vai basso?

KUUNTELE JA KIRJOITA PUUTTUVA OSA.

N_____ S_____ O_____ S_____

KIRJOITA

niin _____
suu _____
Anni _____
Niina _____
saa _____
iso _____
uusi _____
sauna _____
anna _____
napa _____

E

Esa

e

Erkki

Eero

seinä

seepra

Eila

neiti

en

et

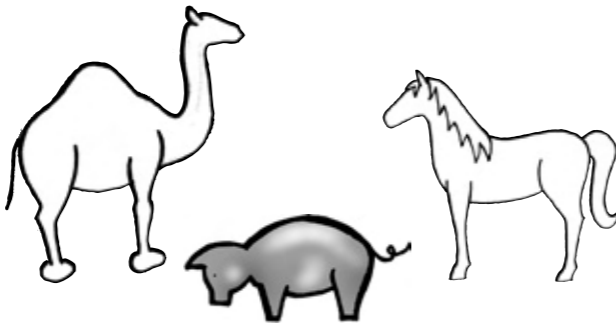
E-sa

Es-si

Ei-la

et-si

en-si

eläin

Kameli, sika ja hevonen ovat eläimiä.

L

laukku

lyhyt

lapset

lääkäri

I

leipä

laatikko

lamppu

lusikka

laiha

lihava

Pojat ja tytöt ovat lapsia.

LUE JA VERTAA

LAM-MAS

lammas

LII-MA

liima

MU-NA

muna

LUU-MU

luumu

LU-MI

lumi

MAL-LI

malli

MIES

mies

MAA-LIS-KUU

maaliskuu

SA-MA

sama

Y

y

ylös

lyhyt

syy

sydän

yskä

myy

nyt

myös

nyin

synnytän

nyit

nyljen

ympäristö

syön syöt syö

nykii

MYL-LY

myl-ly

Y-LI

y-li

SY-LI

sy-li

MYS-SY

mys-sy

1

yksi

etsi y

U	O	W	y	X	z	Y	q
O	y	x	w	l	o	Y	u

lue

asia	omena	
aasi	liro	uusi

sana	sinä	susi	
nimi	nenä	napa	
levä	lasi	loma	
mopo	maha	me	myy

Etsi sama sana

ilo	oli	ilo	loi
yli	ei	ali	yli
syy	syy	kyy	myy
iso	soi	iso	sai

Λ

ylös

ylös

9

yhdeksän

O

omena

oi

soma

nolo

su suo

o

osuu

on

sormi

norsu

nu nuo

osaa

ostan

sota

nopea

Oulu

Uu-no

an-nos on i-so Ei-la nou-see

Os-si sei-soo Ol-li o-saa

O-me-na on he-del-mä

Os-si os-taa o-me-nan

li-ro syö o-me-nan

opettaja

Kirjoita

Orpo _____

Oona _____

Ossi _____

osaa _____

Olli _____

seisoo _____

eno _____

nousee _____

Kuuntele ja kirjoita o tai u.

_staa _ni
_los _vi
_ttaa _lli
_kki _lla
koul_ kell_
aut_ laukk_
katt_ kat_
taul_ matt_

n_staa m_sta
p_sti ikk_na
b_ssi k_ti

Ossi seisoo ovella.
Miksi Ossi ei tule sisään?
Ossi on ujo.

R r

röntgenkuva

ruskea

rasia

rusina

liro

urheilee

Rooma

Riika

remontti

raikas

reipas

rousku

raskas

riski

surma

Sanna

Ritva

Lauri

Ari

ranne

ruusu

suuri

suru

naru

nauru

saari

ero

Lue ja kirjoita

riisi _____ risu _____
reissu _____ raanu _____
runo _____ reilu _____
runsas _____ ralli _____
Rushdie _____ rinne _____

Ympyröi r-kirjain

ruusu nuori korkea meri suuri sormi rusina marja Lauri harja kartta
raha ruskea arkki harmaa parta herra rikas roskakori riisi makaroni
peruna sitruuna paperi liro Ari Ritva Irma Ritva-Liisa
Salman Rushdie on suuri kirjailija.

Nainen on raskaana.
Rouva rukoilee.

Kuuntele ja kirjoita

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

K
kissa

kana
kaasu
ikkuna
kampa
lakki

suk-ka
kau-la
suk-laa
kau-nis

k
koira

kukko
kuusi
oksa
kerho
miksi

lauk-ku
nis-ka
ker-ma
kal-lis

komea
yksin
kolme
rekka

lak-ki
kurk-ku
kak-ku
ko-me-a

keltainen

kuk-ka
ka-la
kor-ke-a

Tee sana.

kup- _____ = kuppi
kir- _____ = kirja
ken- _____ = _____
ku- _____ = _____
koi- _____ = _____
ky- _____ = _____
kä- _____ = _____

kuk- _____ = kukka
kor- _____ = _____
kas- _____ = _____
kau- _____ = _____
kis- _____ = _____
ka- _____ = _____

Kuuntele ja kirjoita.

ylös _____
ryyni _____
mylly _____
myssy _____
rulla _____
kissa _____
kana _____
suklaa _____
kassi _____
nuori _____
leveä _____
vanha _____

syy _____
kylmä _____
syli _____
risu _____
ranne _____
koira _____
sukka _____
laukku _____
korkea _____
matala _____
kapea _____
käsivarsi _____

Ä**ä**

älä	ääni	pää	sää
äiti	äsken	älkää	
sälä	rämä	käsine	
sää	säkki	lämmin	

kyl-mä	näl-kä		
pää	sil-mä	kä-si	ne-nä

Sää on läm-min. Ä-lä me-ne u-los! Mi-nul-la on näl-kä.

Kirjoita

kissa _____	koira _____
kana _____	sukka _____
korva _____	kaula _____
keltainen _____	kenkä _____

P**p**

peukalo	pitkä	
perhe	puhelin	puhua

Minä puhun suomea.
Sinä puhut paljon.

Me puhumme suomea.
Te puhutte paljon.

Tyttö puhuu vähän. He puhuvat vähän.
Koko perhe puhuu puhelimessa.

Kirjoita

pallo _____	pusero _____
kuppi _____	perhe _____
poika _____	pää _____

Ö**ö**

öljy	läm-pö	öl-jy
pöl-lö		

pyö-rä	yö	löy-ly
---------------	-----------	---------------

Pallo on pyöreä. Onko sinulla pyörä?
Pöllö lentää yöllä. Onko pöllöllä kirja?

Onko yöllä kylmä? Voiko öljyä syödä?

Katso kuvaa. Kirjoita, mitä sinulla on.

Minulla on _____
Minulla on _____

T t

Timo	taru	torstai	töihin
ottaa	et	itse	
tee	Tiina	tyyni	täällä
torni	tulkaa	tappi	
notkea	katso	rytmi	
tie	työ	tai	tuo toi tae

to-ri	tuo-li	tos-su	tau-lu
tä-mä	täs-sä	täl-lä	tän-ne
pit-kä	mat-ka	met-sä	
au-to	ka-tu	ai-ta	äi-ti
mat-to	tyt-tö	kat-to	lat-ti-a
tyttö	tee	talo	

tämä
tuo

Mikä tämä on? Mikä tuo on?
Tämä on talo.

Kirjoita s tai ss

ki_a	uu_i
ka_i	mi_ä
la_i	kä_i

Kirjoita t tai tt

ty_ö	pöy_ä
ka_u	la_ia

Kirjoita p tai pp

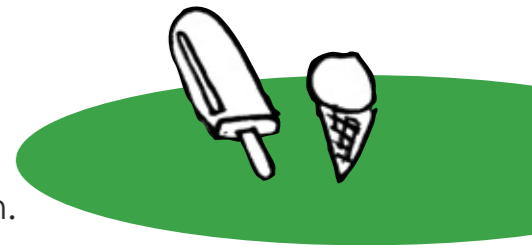
kau_a	ku_i
o_ettaja	o_ilas

J j

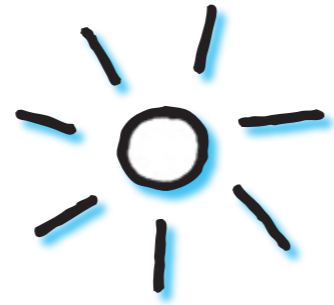
jo	jänis	ja	juna	
jaa	joo	juu	jää	jee
jos	jarru	järvi		

juna	joki	juoma	jäätelö
jono	juoksee	jalka	joulu
opettaja	opiskelija	kirja	kirje
Mies ajaa autoa.		Mies juoksee junaan.	

jäätelö	jalka	jääkaappijuoma
Nainen juo vettä.		Mitä sinä juot?

Joulukuussa on talvi.
 Talvella sataa lunta ja on kylmä.
 Kevät alkaa maaliskuussa.
 Keväällä aurinko paistaa.
 Kesäkuussa tulee kesä.
 Kesällä ilma on lämmin.
 Syyskuussa on jo syksy.
 Syksyllä sataa ja tuulee.

Kirjoita vuodenajat.

Kirjoita numerot

5 _____

7 _____

11 _____

14 _____

100 _____

V	v			
varas	vuosi	venäjä	vyö	
vai	voi	vei	Väinö	
vie	vu	vauva		
vaaka	varvas	vastata	viisi	
avain	vaimo	pilvi	vuosi	viivoitin
vene	valo	veitsi	veli	vika
veri	vauva	vasara	vesi	viisas
laiva	kiva	mukava	kuva	tavu
				vitsi
				kova

Ovi on kiinni. Avaa ovi.

vetoketju **valokuva**
villapaita **video**
vessa **vesihana**

vihannes

Perunat, porkkanat, sienet ja parsakaali ovat vihanneksia.

Villapaita, housut ja sukat ovat vaatteita.

D d G g

Dingo on australialainen villikoira tai suomalainen bändi.
Gimmelissä on kovia gimmoja.

Nainen odottaa vauvaa.
Nainen rukoilee.

deodorantti	radio	video	odottaa
kengät	renkas	röntgen	jogurtti
tragedia	komedia		

kuningas Aragorn trilogiasta Taru sormusten herrasta

kuningatar gramma grilli greippi

Presidentti asuu Helsingissä. Kesällä hän asuu Naantalissa.
Greippi ja mandariini ovat hedelmiä.
Pesen kädet vedellä.
Desilitra vadelmia.
Lähden äidin kanssa Egyptiin.
Kurdit haluavat matkustaa Kurdistaniin.

B b C c F f

bussi	baari	banaani	bensiini
chili	Celsius	chileläinen	Caesar
filmi	farkut	filee	faksi
Formula	farsi		
broileri	basaari	bakteeri	biljardi
bambu			
toffee	farssi	feta	Jaffa
delfiini	golf	tofu	
elefantti (= norsu)			
Afrikka	finni	flyygeli	fosfori

Ympyröi d

bussi kadulla radio banaani meidän lähden presidentti jogurtti
pidän tango tangat tanka pöydät kuningas bakteeri kengät
kahdeksan baari desi bensini Helsingissä delfiini mandariini
greippi renkas deodorantti röntgen biljardi video odottaa
bakteeri hanget grilli tiedän renkas broileri bingo dingo

Ympyröi g

bussi kadulla radio banaani meidän lähden presidentti jogurtti
pidän tango tangat bokserit baskeri pöydät kuningas bakteeri
kengät kahdeksan baari desi bensini Helsingissä delfiini
mandariini greippi renkas deodorantti röntgen biljardi video
odottaa bakteeri hanget grilli tiedän renkas broileri bingo dingo

Ympyröi b

bussi kadulla radio banaani meidän lähden
presidentti jogurtti pidän tango tangat bokserit baskeri pöydät
kuningas bakteeri kengät kahdeksan baari desi bensiini
Helsingissä delfiini mandariini greippi rengas deodorantti
röntgen biljardi video odottaa bakteeri hanget grilli tiedän
rengas broileri bingo dingo

X x

Z z W w

Q q

Å å

TAXI **PIZZA** (= pitsa)

WC (= vessa)

FAXI **XEROX**

XYLITOL (= ksylitoli)

Tunnetko Afrikan maita?

Afrikassa on mm. Egypti, Algeria, Libya, Angola, Ruanda, Sudan, Zaire, Zimbabwe, Kongo, Mosambik, Botswana, Etiopia, Nigeria ja Somalia.

Lähi-idässä on mm. Jordania, Saudi-Arabia, Libanon, Kuwait, Qatar, Israel, Irak, Iran, Syyria ja Turkki.

Tiedätkö missä ovat Indonesia, Italia, Viro, Venäjä, Ruotsi, Monaco, Madagaskar, Chile, Bangladesh, Afganistan, Pakistan, Tanska, Ranska, Kreikka, Kanada ja Iso-Britannia?

Yksi sana pois

1. auto bussi juna omena
2. lasi lusikka pieni lautanen
3. kurkku tomaatti kynä kaali
4. korva auto nenä suu
5. kenkä radio video televisio
6. aamu muna ilta päivä
7. kauppa koulu posti ankkuri
8. yksi käsi viisi kolme
9. isä äiti koira lapsi
10. tänään kylmä eilen huomenna
11. leipä riisi salaatti kissa
12. silmä kylmä kuuma lämmin
13. kesäkuu heinäkuu elokuu kukkuu
14. nukkuu puhuu perunat kiehuu
15. laulaa kaula juoksee nauraa
16. kaunis nauris ruma vihainen
17. kauris koira hevonen kitsas
18. näppäimistö hiiri norsu marsu

VINKIT, TUNNUSTUKSET, KIITOKSET JA KOMMENTIT

Tämäkään monistasarja ei olisi ollut mahdollinen – tai ainakin se olisi ollut kovin toisennäköinen ilman seuraavien henkilöiden ja teosten antamia ratkaisevia virikkeitä:

Leea Kröger, Perusta. Suomen kielen harjoituksia 1. Mäkelänrinteen aikuislukio 2002. Monistasarja on oivallista materiaalia etenkin sellaiselle, joka haluaa opettaa suomen kielen alkeita hitaille oppijoille. Krögerin monistasarjan osista Ammatti, Ihminen sekä Ulkona ja sisällä olen saanut hyviä vinkkejä työlleni, mistä tässä haluan lausua Leealle lämpimät kiitokset.

Lisa Karlsen, The ESOL (English for Speakers of Other Languages) Literacy Resource Pack. Second Edition. Anniesland College, Glasgow 2005. Oivallinen materiaalipaketti luku- ja kirjoitustaidon ongelmista kärsiville. Kiitos Becoming More Visible -projektin vaihto-ohjelman pääsin tutustumaan materiaaliin ja sen käyttöön luokassa.

Pauli Heikkinen, projektipäällikkö. Hän tilasi tämän materiaalin minulta ja mahdollisti riittävät resurssit.

Kiitos myös kaikille opettajille ja muille jotka ovat jakaneet hyviä neuvojaan ja kyselemällä materiaalin perään varmistaneet motivaation säilymisen korkealla!

Erityisesti kieliopin suhteen suureksi avuksi olivat seuraavat teokset:

Jönsson-Korhola & White, Rakastan sinua. Pidätkö sinä minusta?
Suomen verbien rektioita. Jyväskylän yliopisto, 1990

Silfverberg & White, Supisuomea. Finn Lectura 2003

Lauranto, Elämän suolaa. Suomen kielen alkeita 1. Jyväskylän yliopisto 1995

Heikkilä & Majakangas, Hyvin menee! Otava 2003

Salmela, Kujansuu & Kosieradzki: Suomea, ole hyvä! Opetushallitus 1994

Muistiinpanoja

